MIASTO OLEŚNICA

GMINA OLEŚNICA

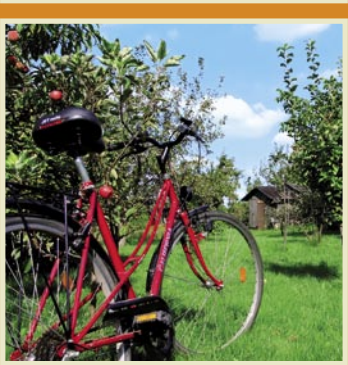

Informator turystyczny **Tourist guidebook**

MIASTO OLEŚNICA

GMINA OLEŚNICA

Informator turystyczny

Tourist guidebook

Spis treści Contents

I. MIASTO OLEŚNICA

Historia i zabytki

Oleśnica – położenie i krótka historia 3
Zamek 9
Bazylika Mniejsza 15
Rynek 18
Kościół Zbawiciela 21
Kościół Świętej Trójcy 22
Połączone kościoły NMP i św. Jerzego 23
Dom Wdów 25
Mury obronne 26

Sport i rekreacja 29

II. GMINA OLEŚNICA

Historia i zabytki

Gmina Oleśnica 32
Bogusławice 33
Boguszyce Wieś 34
Brzezinka 35
Bystre 36
Cieśle 37
Dąbrowa 39
Gręboszyce 39
Jenkowice 40
Krzeczyn 41
Ligota Polska 41
Ligota Mała 43
Ligota Wielka 44
Nieciszów 44
Nowa Ligota 44
Nowoszyce 45
Osada Leśna 46
Osiedle Boguszyce 47
Ostrowina 48
Piszkawa 49
Poniatowice 50
Smardzów 51
Smolna 52
Sokołowice 54
Spalice 55
Świerzna 56
Wszechświęte 57
Wyszogród 59
Zarzysko 59
Zimnica 61

Trasy rowerowe 62

Wydawca:
PHU „DIKAPPA"
42-530 Dąbrowa Górnicza, ul. Ofiar Katynia 20
tel. 32 2610625, www.dikappa.pl

na zlecenie
Urzędu Miasta i Gminy Oleśnica
Rynek-Ratusz
56-400 Oleśnica
www.olesnica.pl

Zdjęcia:
Archiwum Urzędu Miasta Oleśnica
oraz Urzędu Gminy Oleśnica

Wydanie I

ISBN: **978-83-60718-28-5**

Oleśnica – położenie i krótka historia

Oleśnica – Location and brief history

Oleśnica – miasto powiatowe, siedziba władz miejskich, gminy wiejskiej i powiatu. Zajmuje pow. ok. 21 km² i liczy ok. 38 tys. mieszkańców. Ważny ośrodek administracyjny, gospodarczy, społeczny i kulturalny województwa dolnośląskiego w jego północno-wschodniej części.

Oleśnica jest jednym z najstarszych i najbardziej interesujących miast średniej wielkości na Dolnym Śląsku. O jej atrakcyjności decyduje położenie, piękna panorama miasta, akcentowana wysokimi wieżami, liczne zabytki i bogata historia, będąca mieszanką trzech kultur: polskiej, czeskiej i niemieckiej.

Miasto położone jest na Równinie Oleśnickiej (będącej częścią Niziny Śląskiej), na lewym brzegu rzeki Oleśnicy, na wys. ok. 150-152 m n.p.m. Leży na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (droga nr 8/E67), w odległości ok. 30 km na północny-wschód od Wrocławia. Jest ważnym węzłem kolejowym w kierunku Górnego Śląska, Poznania i Warszawy.

Oleśnica – district town, seat of town, municipality and district administration. It stretches over the area of 21 km² and has a population of ca. 38,000. Important administration, economy, social and cultural centre in the Lower Silesia (Dolnośląskie) province, in its north-eastern part.

Oleśnica is one of the oldest and most interesting middle-size towns in the Lower Silesia. The town's unique nature is defined by its location, magnificent skyline accentuated with tall towers, numerous sights, and vivid history being a mixture of three cultures: Polish, Czech and German.

The town is situated in Oleśnica Plain (which is a part of Silesian Lowlands), on the left bank of the Oleśnica river, elevation 150-152 m. It is located approx. 30 km NE from Wrocław, at the crossing of international and domestic traffic routes (Route 8 / E67). Oleśnica is an important rail junction to the direction of Upper Silesia, Poznań and Warsaw.

The beginnings of Oleśnica history are not known. There are no early written sources.

Panorama Oleśnicy • The panorama of Oleśnica Foto: Paweł Jakubek

Początki historii Oleśnicy nie są znane. Brak jest wcześniejszych źródeł pisanych. Wiadomo, że w 1214 r. istniała osada targowa przy znanym już w starożytności szlaku handlowym, nazwanym później „bursztynowym". Najstarszym znanym i niepodważalnym dokumentem, w którym mowa jest o Oleśnicy jest dokument księcia Henryka I Brodatego, pochodzący z 1230 r. Wówczas istniał już gród obronny, w którym od 1247 r. rezydował kasztelan sprawujący w imieniu księcia władzę wojskową i administracyjną. Po podziale Śląska, Oleśnica znalazła się w księstwie wrocławskim. Przełomową datą w historii Oleśnicy był dzień 22 lutego 1255 r. W dniu tym książę wrocławski Henryk III Biały wystawił dokument lokacyjny nadając prawa miejskie na prawie średzkim. Wskazał w nim zasadźców Alberta i Richolfa, którym zlecił przeprowadzenie lokacji, czyli m.in. wytyczenie planu miasta, działek osadniczych, wzniesienie struktury obronnej, sprowadzenie osadników, zorganizowanie handlu itp. W 1294 r. miasto zostało włączone do księstwa głogowskiego, a po jego podziale w 1312 r. do nowo powstałego księstwa oleśnickiego. W 1320 r. Oleśnica została stolicą księstwa i miastem rezydencjalnym założyciela oleśnickiej gałęzi Piastów, księcia Konrada I. Rozpoczął on rozbudowę zamku i budowę ceglanych murów obronnych. W krótkim czasie pojawiła się rada miejska i burmistrz, nastąpił intensywny rozwój życia religijnego. Książę Konrad II funduje w Oleśnicy nowe opactwo dla benedyktynów słowiańskich sprowadzonych z Pragi. W 1407 r. wykupiono

The oldest known and undisputed document which mentions Oleśnica is the one of Silesian duke, Henry I the Bearded, dated 1230. It is a known fact that on the trade route, later called 'amber', a market and defensive settlement had existed before. A document from 1247 mentions castellan Cieszęta, although there are no known documents stating that there was a castellany in Oleśnica. He might have served as a castle governor only. Following the division of Silesia (1248) Oleśnica became part of the Duchy of Wrocław. Turning point in history of Oleśnica was 22 February 1255. On that day, Henry III the White, the Duke of Wrocław, issued the incorporation charter, granting Oleśnica city rights on Środa Śląska rights. Albert and Richolf were appointed the founders and were instructed to set town layout and settlement lots, to raise defence structure, bring the settlers, organize the trade etc. In 1294 the town was incorporated into the Duchy of Głogów and after its division in 1312 into the newly created Duchy of Oleśnica and Namysłów, which existed in 1312-1313, jointly ruled by the sons of Henry III, the Duke of Głogów - Bolesław and Konrad. At that time this territory was divided. The independent Duchy of Oleśnica was created in 1313 and was passed on to Duke Bolesław who, as it may be assumed from his documents, permanently resided in Oleśnica The remaining part fell to Duke Konrad. Following Bolesław's death (1320 or 1321) its province was merged with the duchy of Konrad. Konrad moves to Oleśnica, which becomes duke's residential town, and from then on the duke appears in historic papers as Konrad I. He started the construction of a masonry castle and brick town walls. Soon, town council and

z rąk księcia urząd wójta dziedzicznego, co wzmocniło prestiż rady miejskiej i prawdopodobnie spowodowało budowę ratusza miejskiego. Miasto pod rządami oleśnickich Konradów przeżyło swój pierwszy okres świetności. W 1492 r. zmarł książę Konrad X Biały Młodszy, a wraz z jego bezpotomną śmiercią wygasła linia oleśnickich Piastów. Do 1495 r. księstwem dysponuje król czeski Władysław II Jagiellończyk, po czym przechodzi ono w ręce książąt ziębickiej linii czeskich Podiebradów. Okres panowania Podiebradów był najpomyślniejszym w dziejach miasta. Następuje kolejna przebudowa i rozbudowa zamku na wspaniałą rezydencją renesansową, powstaje system obwarowań miejskich w rejonie zamku, podjęto prace budowlane w kościele zamkowym, utworzo-

the mayor were elected, religious life was developing intensively. Duke Konrad II founds new abbey in Oleśnica for the Slavic Order of Saint Benedict, brought from Prague. In 1407 the hereditary title of Vogt (Wójt) was bought from the duke, what strengthened the prestige of town council and probably resulted in building the town hall. The town ruled by Konrads experienced its first period of prosperity. In 1492 Duke Konrad X the White died without progeny and Oleśnica line of the Piast dynasty became extinct. Ladislaus II Jagiellon, King of Bohemia, rules the town until 1495 and then passes it on to Henry I of Podiebrady, the Duke of Ziębice, in return for Podiebrady estate and 300,000 Prague groschen. Rule of Podiebrads was the most prosperous in town's history. The castle was rebuilt again into a magnificent renaissance residence, town fortifications were built

Panorama miasta • The panorama of the city

Foto: Wiktor Suworow

no protestanckie gimnazjum, powstała nowa biblioteka, założona została również drukarnia żydowska. Mieszczaństwo wzbogaciło się i zyskało nowe przywileje.

Od 1647 r. rozpoczął się w księstwie oleśnickim okres panowania niemieckich książąt wirtemberskich, również zasłużonych dla miasta. Rozpoczęli oni rządy w trudnych latach po zakończonej wojnie trzydziestoletniej (1618-1648), która przyniosła olbrzymie straty dla miasta. Był to okres odbudowy i rozbudowy, ale już w duchu baroku. W 1670 r. powstał Dom Koncertowy, który był pierwszym teatrem w mieście, zakwitło życie kulturalne, ożywiły się stosunki gospodarcze. W XVII w. Oleśnica stała się ważnym ośrodkiem życia umysłowego. Wydawa-

around in castle area, building works were conducted in the castle church, also a Protestant grammar school, a new library and a Jewish printing house were founded. Townspeople were becoming richer and received new privileges.

In 1647 the reign of German dukes of Württemberg, who also contributed to town's prosperity, started in the Duchy of Oleśnica. They started their rule in difficult years, after the Thirty Years' War (1618-1648) had ended, which brought enormous damage to the town. It was renovation and expansion period, in the new Baroque spirit. In 1670 the Concert House was established. It was the first theatre in town. Cultural life was in full bloom, economics grew rapidly. Oleśnica became an important centre of intellectual life in the 17th century. Printing houses publi-

Panorama miasta • The panorama of the city

Foto: Łukasz Gębski

Miasto wież • A city of towers Foto: Paweł Jakubek

ne przez oleśnickie drukarnie książki w języku niemieckim, łacińskim i polskim docierały do elit całego Śląska, głównie protestanckiego. Rządy książąt wirtemberskich zakończyły się w 1792 r. Oleśnica przeszła we władanie książąt z dynastii brunszwickiej, a od 1884 r. stała się uposażeniem następcy tronu pruskiego z dynastii Hohenzollernów, we władaniu której pozostała do 1945 r.

W XVII i XVIII w. miasto było ośrodkiem rzemieślniczym, przede wszystkim w branży skórzanej a następnie meblarskiej. Duże ożywienie przyniósł wiek XIX. W 1868 r. zakończono budowę linii kolejowej z Wrocławia do Kluczborka, a kilka lat później do Krotoszyna. Oleśnica stała się węzłem kolejowym. Miasto zaczęło się rozbudowywać, stało się garnizonem wojskowym. Na początku XX w. powstały duże zakłady naprawy taboru kolejowego i osiedla mieszkaniowe na dawnych przedmieściach.

Oleśnica w swych dziejach oprócz okresów wzlotów miała też upadki. Dotknęły ją oprócz wojen epidemie (XIV, XVII i ostatnia na pocz. XX w.), klęski żywiołowe i pożary. W 1535 r. burza spustoszyła miasto, pozrywała dachy z domów i wywołała wiele pożarów. W 1730 r. pożar strawił prawie całe miasto. Ocalał

shed books in Latin, German and Polish. They were available to (mostly) Protestant elites of the whole Silesia. Rule of Württemberg dukes ended in 1792. Oleśnica was then taken over by the dukes of the Brunswick dynasty and in 1884 it became the revenue of the heir to the Prussian throne from the Hohenzollern dynasty who ruled the town until 1945.

In the 17th and 18th centuries Oleśnica was a commercial and cratfsmanship centre. The craftsmen were mostly cloth merchants, shoemakers and butchers; markets in Oleśnica were visited by merchants from all Silesia and beyond. The 19th century brought economic growth. In 1868 a railroad from Wrocław to Kluczbork was constructed and a few years later it was linked with Krotoszyn. Oleśnica became a rail junction. The town started to expand, it became a military garrison. At the beginning of the 20th century a large railway rolling stock repair company was established and new housing estates were built on the former outskirts.

History of Oleśnica consists of alternating periods of good and bad fortune. Oleśnica was affected by wars, epidemics (in the 14th, 17th and the last one at the beginning of the 20th century,) disasters and fires. In 1535 the town was devastated by a storm which ripped off roofs and set numerous fires. In 1730 almost the whole town was destroyed by a fire. The

zamek, kościoły i kilka domów. Pożary wybuchały też w roku 1822 i 1823.

Wyzwolenie Oleśnicy 25 stycznia 1945 r. to początek nowego okresu w dziejach miasta. Nie zniszczone działaniami wojennymi miasto powróciło w granice państwa polskiego. Legło w gruzach dopiero na skutek pożarów wzniecanych przez okupujące je wojska radzieckie. A dzieła zniszczenia dopełnił wielki pożar w maju 1945 r., który spustoszył zabytkowy zespół staromiejski w ok. 80%.

Rosjanie przekazali miasto administracji polskiej. Nastąpiła ewakuacja pozostałej jeszcze ludności niemieckiej. Zaczęli przybywać natomiast polscy osadnicy: z Małopolski, południowej Wielkopolski i repatrianci z kresów południowo-wschodniej Rzeczypospolitej. Do miasta napłynęli też wysiedleńcy z akcji „Wisła" narodowości ukraińskiej.

Do połowy lat pięćdziesiątych nie nastąpiły większe zmiany w stanie zabudowy. Zdołano jedynie odgruzować miasto i wyremontować część domów mieszkalnych. Dynamiczna odbudowa i rozbudowa miasta (w tym obiektów zabytkowych) nastąpiła dopiero w latach sześćdziesiątych. Nie oznacza to jednak, że zdołano odbudować wszystkie zniszczone w 1945 r. wartościowe obiekty.

castle, churches and a few houses survived. Fires also broke out in 1822 and 1823.

On 25th January 1945, after a few days' fighting on the outskirts and in the streets, detachments of the Red Army took control of Oleśnica. The town was governed by Soviet military commandment. As a result of military operations, plundering by Soviet soldiers and incoming civilians and the fire in 1945 the historical old town was destroyed in approx. 70-80%. In such condition, after centuries of eventful history, Oleśnica returned to the borders of Poland.

In July 1945 Soviet army passed Oleśnica to Polish authorities. Expulsion of the remaining German inhabitants started. They were replaced with settlers coming from central Poland, southern Greater Poland (Wielkopolska), Lesser Poland (Małopolska) and repatriates from eastern borderlands of the former Republic. Oleśnica was also inhabited by expellees of Ukrainian nationality from Operation Vistula.

Condition of buildings did not change significantly until 1950s. The rubble was removed and some of residential buildings were refurbished. Dynamic reconstruction and expansion of the town (including historical buildings) started in 1960s. It does not mean, however, that all valuable objects destroyed in 1945 were refurbished.

Stawy miejskie • The city ponds

Foto: Paweł Jakubek

Zamek • The Castle

Dzisiejszy zespół zamkowy to największy i najcenniejszy zabytek Oleśnicy, jeden z najcenniejszych zabytków na Dolnym Śląsku. Powstał na miejscu pierwszego drewnianego grodu obronnego, otoczonego fosą i nasypem ziemno-drewnianym z palisadą, który mógł powstać już w XI lub XII w. Gród ten strzegł ważnego szlaku handlowego („bursztynowego") biegnącego z południa przez Kłodzko, Wrocław, Toruń nad Bałtyk i był też ośrodkiem administracji książęcej.

Dokładnie nie wiadomo kiedy zaczęto wznosić murowany zamek. Jego najstarsza część, istniejąca do dziś okrągła wieża mogła powstać po włączeniu Oleśnicy do księstwa głogowskiego w 1294 r. Zamek i ufortyfikowane miasto stały się wtedy przygranicznymi tego księstwa. Wieża o średnicy ok. 11 m i grubości murów w przyziemiu ok. 3 m oraz studnią wewnątrz zwiększała zdolności obronne i spełniała rolę ostatniego schronienia.

W 1312 r. po podziale księstwa głogowskiego książę Bolesław głogowski tworzy księstwo oleśnickie ze stolicą w Namysłowie. Jego następca książę Konrad namysłowski w 1320 r. przenosi stolicę księstwa do Oleśnicy. Od tego czasu nazy-

Fragment zamku • A fragment of the castle

Foto: Ryszard Kałużny

Today's castle complex is the largest and most valuable sight in Oleśnica, it is also one of the most valuable sights in Lower Silesia. It replaced the former defensive wooden settlement surrounded by a moat and a reinforced soil embankment with a palisade, which might have been built as early as in 11th or 12th century. The stronghold guarded the important merchant route ('Amber'), which led from the South via Kłodzko, Wrocław and Toruń to the Baltic Sea, it was also the administration centre of the duke.

It is not known precisely when the construction of masonry castle started. Its oldest part, a round tower, which exists until today, might have been built after Oleśnica had been incorporated into the Duchy of Głogów in 1294. The castle and the fortified town were located on the border line of the duchy. The tower, 11 meters in diameter, with wall thickness at the base of approx. 3 m and a well inside, played the role of the last shelter.

After Duke Konrad I had moved to Oleśnica, he started construction of a masonry castle, built to a trapezoidal plan. East side of the

wany jest Konradem I. Rozpoczyna on budowę murowanego zamku na rzucie nieregularnego czworoboku. Zachodni bok czworoboku stanowiło skrzydło mieszkalne połączone z murami kurtynowymi. W narożniku północno-wschodnim wznosiła się wspomniana już okrągła wieża. Druga wieża na rzucie prostokąta powstała w narożniku południowo-wschodnim.

Wzniesiono również budynki dla straży zamkowej oraz gospodarcze. Wjazd na dziedziniec zamkowy prowadził przez bramę znajdującą się w północnym murze, w pobliżu okrągłej wieży, zapewne przez zwodzony most nad fosą. W XV w. zamek ulegał kilkukrotnym przeróbkom i rozbudowie. Największa modernizacja miała miejsce po wojnach husyckich (spalony w 1432 r.).

Z okresu gotyckiego zachowały się dwa zabytki wystroju rzeźbiarskiego. Pierwszy to kamienna figura tarczownika i płaskorzeźba her-

quadrangle held residential wing joined with curtain walls. The already mentioned round tower rose in the north-east corner. The second tower, built to a rectangular plan, was erected in the south-east corner. Guard houses and utility buildings were constructed, too. The courtyard was entered through the gate in the northern wall, near the round tower, and probably a drawbridge over the moat. The castle was extended and rebuilt several times. The castle was thoroughly modernized following the Hussite Wars (burnt down in 1432.)

Two elements of Gothic sculpture decorations have been preserved – stone figure of a shielded warrior, placed above the entry gate to the courtyard, and the coat of arms of the Dukes of Oleśnica, above the entrance to the tower from the courtyard side.

Duke Konrad X the White, the last of the Piasts in Oleśnica, dies without progeny in 1492.

Zamek od strony zachodniej • The west side of the castle

Foto: Dariusz Wierzchołek

bowa umieszczona na zewnątrz ponad bramą wjazdową na dziedziniec. Druga to herb książąt oleśnickich znajdujący się nad wejściem do okrągłej wieży od strony dziedzińca.

Ostatni oleśnicki Piast, książę Konrad X Biały Młodszy umiera bezpotomnie w 1492 r. Księstwo oleśnickie w 1495 r. przechodzi w ręce czeskich Podiebradów.

Od 1542 r. rządzi nim książę Jan, który rozpoczął przebudowę zamku w stylu renesansowym. W pierwszej fazie, w latach 1542-1556 częściowo przebudowano zamek gotycki. Przemurowano wtedy ostrołukowe, gotyckie otwory okienne na prostokątne, dobudowano wykusz od strony zachodniej, pomieszczenia otrzymały nowy wystrój. Podczas drugiej fazy przebudowy i rozbudowy w latach 1559-1562 powstał na zewnątrz starego zamku okazały pałac, początkowo prywatna rezydencja księcia, a po 1617 r. okresowo używały go wdowy książęce. Dzisiaj ta część zespołu zamkowego nazywana jest Pałacem Wdów.

Zamek od strony wschodniej • The east side of the castle

Nad portalem, który zdobi przejazd pod Pałacem Wdów umieszczono kamienną figurę księcia Jana, a po bokach dwie tarcze herbowe księstwa ziębicko-oleśnickiego. Natomiast nad figurą księcia umieszczono tablicę fundacyjną. Wraz z budową pałacu rozpoczęto podwyższa-

The Duchy of Oleśnica was ruled by the Bohemian Podiebrads from 1495. 1542 was the beginning of Duke John's (Jan) rule who started rebuilding the castle in the Renaissance manner. In the first stage, 1542-1556, the Gothic keep was partly modernized. Gothic ogival windows were replaced with rectangular ones, bay windows were added to the west-side wall, rooms were refurbished. Second stage of rebuilding and expansion in 1559--1562 included construction of a splendid palace outside the old keep, initially the duke's residence, after 1617 temporary used by widows of the dukes. Today, this part of the castle complex is called the Widows Palace.

The driveway under the Widows Palace is topped with a portal above which there are a wooden figure of Duke John and two escutcheons at the sides: the Duchy of Ziębice and the Duchy of Głogów and Żagań (or Żagań only.) The figure of the Duke is crowned with a foundation plate. In addition to construction works at the palace also the tower was rebuilt and heightened with a several-storey superstructure encircled with a viewing gallery and a balustrade. The balustrade is decorated with eight wooden lions holding escutcheons of Podiebrads and the Duchy of Ziębice and

nie wieży kilkukondygnacyjną, ośmioboczną nadbudową z widokową galeryjką zabezpieczoną balustradą. Balustradę zdobi osiem kamiennych lwów trzymających tarcze herbowe Podiebradów i księstwa ziębicko-oleśnickiego oraz tarczę z napisem łacińskim informującym, że prace te zakończono w 1561 r.

Z okresu renesansowej przebudowy i rozbudowy zamku pochodzi również płaskorzeźba księcia Jana i jego żony Krystyny Szydłowieckiej, która umieszczona jest w parapecie ganku skrzydła zachodniego.

Kolejną rozbudowę i przebudowę zamku podjął bratanek księcia Jana i jego następca, książę Karol II. W latach 1585-1586 powstało skrzydło wschodnie. Obiegające to skrzydło i wieżę krużganki dobudowano w latach 1589--1600. Dekoracyjna brama wschodnia o dwóch otworach – większym dla jezdnych i mniejszym dla pieszych, wzniesiona została w 1603 r. Umieszczone na szczycie bramy medaliony z tarczami herbowymi przedstawiają herby księstwa ziębicko-oleśnickiego i dwóch żon księcia Karola II.

W latach 1606-1608 powstało skrzydło południowe. Ostatnie prace książę Karol II przeprowadził w latach 1613-1616 w Pałacu Wdów oraz wybudował nad fosą kryty łącznik z kościołem zamkowym.

Dla upamiętnienia rozbudowy zamku polecił wykonać tarcze herbowe księstwa ziębicko-oleśnickiego i jego dwóch żon, które umieszczone są w parapecie podestu schodów skrzydła wschodniego.

Ostatni książę z Podiebradów – Karol Fryderyk, umiera w 1647 r. Jego córka i jedyna spadkobierczyni Elżbieta Maria wychodzi za mąż za księcia Sylwiusza Nimroda Wirtemberga. Zamek przechodzi w ręce rodzin niemieckich.

W okresie panowania książąt wirtemberskich

Oleśnica as well as a plate with Latin inscription which says that construction works were completed in 1561.

Another decorative element dated to rebuilding and expansion period in the Renaissance is a relief of Duke John and his wife Krystyna Szydłowiecka and can be found in the parapet of east wing's porch.

Another expansion of the castle was undertaken by Duke John's nephew and his successor - Duke Charles II (Karol II). East wing was raised in 1585-1586. Cloisters running around this wing and the tower were built later in 1589-1600. Decorative east gate with two passages – a smaller one for pedestrians and a bigger one for carriages - was built in 1603. The top of the gate is crowned with escutcheons of the Duchy of Oleśnica and Ziębice and of two wives of the Duke Charles II.

South wing was raised in 1606-1608. Final works were conducted in the Widows Palace in 1613-1616; in addition to that the castle was linked to the church with a roofed passageway leading over the moat.

In memory of the extension works, Charles II ordered to sculpture the escutcheons of the Duchy of Oleśnica and Ziębice and his two wives. The escutcheons can be found in the parapet of staircase landing in the east wing.

The last duke of Podiebrads – Charles Frederic (Karol Fryderyk) - dies in 1647. His daughter and the only inheritor, Elizabeth Mary (Elżbieta Maria) marries the Duke Silvius Nimrod of Württemberg. The castle passes to German families.

Period of dukes of Württemberg rule brought minor changes to the castle. Windows on the second floor of east wing were enlarged, the cloisters were renovated, some of the rooms were redecorated in the Baroque style, popular at the time.

w zamku zaszły niewielkie zmiany. Powiększono okna na drugim piętrze skrzydła wschodniego, odrestaurowano krużganki, część pomieszczeń odnowiono w modnym wówczas stylu barokowym.

O panowaniu książąt wirtemberskich przypomina płaskorzeźba z tarczą herbową, ufundowana przez księcia Sylwiusza Nimroda. Jest ona umieszczona na murze skrzydła północnego od strony dziedzińca.

Ostatnim księciem oleśnickim z linii wirtemberskiej był Karol Chrystian Erdman. Pamiątką po nim jest kolumna „Złotych Godów" (najstarszy pomnik w Oleśnicy) ufundowana w 1791 r. przez stany mieszczańskie księstwa oleśnickiego z okazji złotych godów księcia i jego żony Marii Zofii Wilhelminy. Kolumnę wykonał Johann Martin Blacha.

Kolejnymi gospodarzami na zamku byli książęta z dynastii brunszwickiej (Welfowie), którzy panowali do 1844 r. W tym czasie dostosowano jedynie wnętrza zamku do własnych potrzeb i rozbudowano skrzydło północne dla potrzeb administracji księstwa.

Ostatni książę z dynastii brunszwickiej – Wilhelm zmarł w 1884 r. Wtedy to dobra księstwa oleśnickiego podzielono. Lenno oleśnickie stało się lennem tronowym monarchii pruskiej, a zamek został rezydencją następcy tronu państwa pruskiego (dynastia Hohenzollernów).

Ostatnie prace, które ukształtowały zamek na wiele lat przeprowadzono w latach 1891-1906.

Zamek • The castle Foto: Wiktor Suworow

Rule of the dukes of Württemberg is memorized by a relief with an escutcheon, founded by Duke Silvius Nimrod. It is located on the wall of northern wing, from the courtyard side.

The last Duke of Oleśnica from Württemberg line was Charles Cristian Erdmann (Karol Chrystian Erdmann.) In memory of the duke and the golden wedding anniversary with Mary Sophie Wilhelmina (Maria Zofia Wilhemina) the estates of the realm founded the Golden Wedding Column (the oldest monument in Oleśnica.) The column was designed by Johann Carl Leyser and made by a stone-cutter, Johann Martin Blacha.

Masters of the castle in the following years were dukes of the Brunswick dynasty (House of Welf) who ruled until 1844. During this period castle interiors were adjusted to contemporary needs and the west wing was extended to suit the needs of duke's administration.

The last duke of the Brunswick dynasty – Wilhelm – died in 1884. Then the estates of the Duchy of Oleśnica were divided. The fief of Oleśnica became the fief to the Prussian throne and the castle became a residence of the heir to the Prussian throne (Hohenzollern dynasty.)

Last works, which gave the castle its final shape for many years to come, were held in 1891-1906. The castle received electric lighting and central heating. Windows in the

Założono wtedy oświetlenie elektryczne i centralne ogrzewanie. Powiększono okna i podniesiono sufit w Sali Rycerskiej. Wykonano nowy hełm na wieży, wzorowany na barokowym hełmie kościoła Świętej Trójcy w Oleśnicy. Bramę wjazdową na dziedziniec zamku przesunięto na środek skrzydła północnego.

Po 1918 r. w zamku zamieszkała czasowo księżniczka Cecylia, żona następcy tronu Fryderyka Wilhelma. W okresie rządów faszystowskich w Niemczech mieściła się w zamku szkoła SS i archiwum fabryki samolotów „Heinkel". Na przełomie 1944/1945 r. w związku ze zbliżającym się frontem zamek prawie opustoszał. Wywieziono część wyposażenia, opuścili go właściciele, pozostała tylko część służby.

Zamek • The castle Foto: Iwona Domaradzka

Po wyzwoleniu Oleśnicy, do połowy 1946 r. w zamku stacjonował oddział wojsk radzieckich. Po opuszczeniu przez jednostki radzieckie, ogołocony z mebli, wystroju i zbiorów – zamek przez kilka miesięcy pozostawał nie zagospodarowany. Później w zamku swoją siedzibę miały: oleśnicka Komenda Hufca ZHP (1946-1950 i 1957-1968), Technikum Budowlano-Drogowe (1950-1953), filia Muzeum Archeologicznego we Wrocławiu (1971-1993), Centralna Szkoła Instruktorów ZHP (1975--1992). Od 1994 r. w zamku ma swoją siedzibę Centrum Kształcenia i Wychowania OHP.

Knights Room were enlarged and the ceiling elevated. The tower was topped with a new spire, patterned upon the Baroque spire of St. Trinity Church in Oleśnica. Entrance gate to the courtyard was moved to the centre of the northern wing.

After 1918 Duchess Cecilia, wife of Frederic Wilhelm, the heir to the throne, lived here temporarily with her children. Frederic Wilhelm joined with the family in 1923. During Second World War the castle probably held SS school and the archive of aircraft manufacturing company Heinkel. In 1944/1945, as the frontline was approaching, the castle became deserted. Some of furnishings were taken away, the owners left, only a few servants remained.

After Oleśnica was captured, a detachment of the Soviet Army was stationed in the castle until the middle of 1946. When the Soviet units left, the castle, deprived of furniture, decorations and collections, remained unused for several months. In the following years the castle hosted ZHP Scout Troop Command (1946-1950 and 1957--1968), Technical School of Road Engineering and Construction (1950-1953), affiliate of the Archaeological Museum in Wrocław (1971--1993), Central School for Scouting Instructors (1975-1992). Since 1994 the castle has been the seat of the Training and Education Centre of Voluntary Labour Corps.

Bazylika Mniejsza • Basilica Minor

Kościół św. Jana Apostoła i Ewangelisty od wieków pełni bardzo ważną rolę w życiu społeczności oleśnickiej. Jest najważniejszą świątynią w mieście. Zaliczany jest do najcenniejszych kościołów na Dolnym Śląsku. Był niegdyś kościołem zamkowym, zależnym od władców mieszkających w zamku. W latach 1538-1945 w posiadaniu ewangelików, nosił wtedy wezwanie św. Jana Chrzciciela.

Wzniesiony został w miejscu wcześniejszego kościoła, zapewne drewnianego, istniejącego już w 1230 r., którego początki mogły sięgać poł. XII w.

Murowany kościół powstał najprawdopodobniej w 2 poł. XIII w. Pierwsza rozbudowa i przebudowa miała miejsce już w 1 poł. XIV. Powstała wówczas m.in. wieża mieszcząca w parterze zakrystię. W 2 poł. XIV w. kościół został powiększony i podwyższony. Powstało wtedy nowe prezbiterium i gwiaździste sklepienie w nawie głównej. Na przeł. XV/XVI w. przebudowano nawę północną – wzniesiono kaplicę i kruchtę. Na przeł. XVI/XVII w. dobudowano drewniane empory. W 1616 r. połączono kościół z zamkiem krytym łącznikiem przerzuconym nad fosą. W 1620 r. podwyższono wieżę do wys. ok. 63 m, wieńcząc ją galeryjką i hełmem z podwójnym prześwitem.

Bazylika Mniejsza • Basilica Minor

The Church of St. John the Apostle and Evangelist has played significant role in Oleśnica community for many centuries. It is the oldest and most important place of worship in town. One of the most valuable churches in Lower Silesia. It used to be a castle church, dependent on the rulers living in the castle. In 1538-1945 it belonged to the Evangelical Church and was dedicated to St. John the Baptist.

The masonry church was raised at the end of the 13th or the beginning of the 14th century and replaced a previous wooden church which might have been built as early as in the middle of the 12th century. In the first half of the 14th century the church was extended. The tower with sacristy in the ground floor was built at that time. In the second half of the 15th century the church was enlarged and elevated. New presbytery with stellar vault was built, the same vault covered the nave. On the turn of the 15th century the northern nave was reconstructed; three chapels, a vestibule and a sacristy were added. On the turn of the 16th century wooden matronea were built. In 1616 the church was linked to the castle with a roofed passageway spanning the moat. In 1620

W latach 1698-1700 przy południowej ścianie prezbiterium dobudowano kaplicę grobową książąt wirtemberskich z podziemną kryptą. Jej fundatorem był książę Chrystian Ulryk I. W krypcie pochowanych jest 24 członków z rodu Wirtembergów. W kaplicy natomiast znajduje się kamienny sarkofag księcia Jana Podiebrada i jego żony Krystyny Szydłowieckiej, wykonany przez Johanna Oslewa w 1557 r. Sarkofag ufundował sobie i żonie książę Jan po śmierci żony (zm. 1556 r.). Pierwotnie ustawiony był w prezbiterium, został przeniesiony do kaplicy po jej wybudowaniu.

Barokowy ołtarz główny, dwukondygnacyjny ufundował książę Karol Fryderyk Wirtemberg w 1708 r. W kondygnacji dolnej, głównej zbudowanej na trójosiowym podziale z czterema kolumnami znajdują się rzeźby świętych: Mateusza, Marka, Łukasza i Jana oraz na głównej osi cztery obrazy olejne. Za tabernakulum znajduje się obraz „Ostatnia Wieczerza", a powyżej obrazy ze scenami: „Złożenie do grobu", „Zmartwychwstanie" i „Wniebowstąpienie". W kondygnacji górnej, którą wieńczy rzeźbiona Gloria Opatrzności Bożej, znajdują się rzeźby Mojżesza i Jana Chrzciciela.

Na ścianie północnej prezbiterium znajdują się dwa epitafia wykonane w piaskowcu. Umieszczone niżej to epitafium z płaskorzeźbą księcia ziębicko-oleśnickiego Jerzego Podiebrada ufundowane przez jego brata, księcia Jana Podiebrada w 1554 r. Epitafium umieszczone wyżej z płaskorzeźbą księcia ziębicko-oleśnickiego Karola Krzysztofa Podiebrada, ufundowała baronówna Barbara von Biberstein w 1579 r.

Bazylika Mniejsza • Basilica Minor

Foto: Ryszard Kałużny

the tower was elevated to the height of approx. 63 m, and topped with a gallery and a spire with two tiers of lucarnes.

Tomb chapel for the dukes of Württemberg, with a crypt beneath the floor, was built at the southern presbytery wall in 1698-1700. It was founded by Cristian Ulrich I (Chrystian Ulryk I.) 24 members of Württemberg family are buried in the crypt. In the chapel there is a stone sarcophagus of Duke John of Podiebrad and his wife Krystyna Szydłowiecka, made by Johann Oslew in 1557. The sarcophagus was founded by Duke John for his wife and himself after his wife died in 1556. Originally placed in the presbitery. Moved to the chapel after it had been completed.

The Baroque two-tiered main altar was founded by Duke Charles Frederic (Karol Fryderyk) of Württemberg in 1708. The main lower tier, built to triaxial plan with four columns is decorated with sculptures of the saints: Matthew, Mark, Luke and John; there are four oil paintings on the main axis. Behind the tabernacle is The Last Supper; the other paintings: The Entombment of Christ, The Resurrection and The Ascension are placed above. The upper tier, crowned with sculptured Glory of Divine Providence, holds sculptures of Moses and John the Baptist.

On the southern wall of the presbytery there are two epitaphs carved in sandstone. The upper epitaph, with a relief of Duke George of Podiebrad of Ziębice and Oleśnica, was founded by his brother Duke John of Podiebrad in 1554. The upper epitaph, with a relief of Duke Charles Christopher of

Wyjątkowym dziełem, najwyższej klasy artystycznej jest manierystyczna ambona z 1605 r. Ufundowali ją książę Karol II Podiebrad i jego żona Elżbieta Magdalena. Drewnianą konstrukcję, według projektu Gerharda Hendrika z Amsterdamu wykonał wrocławski stolarz Marcin Riedel. Autorem dekoracji malarskiej był Fryderyk Lochner. Książę Karol II ufundował również bibliotekę „łańcuchową" w 1594 r. Znajduje się ona do dziś w kościele.

Wśród bogatego wyposażenia kościoła znajdują się jeszcze: loża książęca (z ok. 1654), loża kaznodziejska (1683), barokowy prospekt organowy, ufundowany przez księcia Sylwiusza Fryderyka Wirtemberga i jego żonę Eleonorę Karolinę (1686), rzeźba św. Jana Chrzciciela (ok. 1500) pochodząca z poprzedniego, gotyckiego ołtarza i piaskowcowa chrzcielnica (ok. 1500).

Bazylika Mniejsza widok od strony południowej
• The south view of the Basilica Minor
Foto: Ryszard Kałużny

W 1905 r. w trakcie prac budowlanych runęła nawa południowa i sklepienie nawy głównej. W dużym stopniu uległo zniszczeniu wyposażenie świątyni. Kościół został odbudowany w latach 1906-1908 pod kierunkiem inspektora budowlanego Koechlera.

W 1945 r. w wyniku ostrzału artyleryjskiego miasta uszkodzeniu uległ dach kościoła, fasada wieży, zniszczone zostały wszystkie szyby. Po 1945 r. kościół był wielokrotnie remontowany, a w latach 1990-2001 zostały przeprowadzone prace renowacyjne, których celem było przywrócenie kościołowi dawnej świetności.

3 października 1998 r. kościołowi została przyznana godność Bazyliki Mniejszej.

Podiebrad of Ziębice and Oleśnica, was founded by Baroness Barbara von Biberstein in 1579.

The manneristic pulpit from 1605 is a unique masterpiece of art. It was founded by Duke Charles II of Podbiebrad and his wife Elisabeth Magdalene. Wooden construction, designed by Gerhard Hendrik from Amsterdam, was made by a joiner from Wrocław, Marcin Riedel. Painting decoration was made by Frederic Lochner. Duke Charles II also founded the 'chain' library in 1594. It has been preserved until today in the church.

Rich furnishing of the church also includes: the duke's box (approx 1654), the preacher's box (1683), the Baroque organ front founded by Duke Silvius Frederic of Württemberg and his wife Eleanor Caroline (1686), the sculpture of St. John the Baptist (approx. 1500) from the previous Gothic altar and the sandstone baptismal font (approx. 1500.)

In 1905, during construction works the southern nave and the vault over the main nave fell down.

Furnishing of the church was destroyed to a large extent. The interior was reconstructed and renovated in 1906-1910.

Artillery fire in 1945 caused damage to the roof of the church, tower's facade and window glasses.

The church was refurbished several times after 1945, renovation works carried out in 1990-2001 were aimed to bring the church back to its former glory.

On 3 October 1998 the church was raised to the rank of Basilica Minor.

Rynek ⁘ Market Square

Rynek został wytyczony po uzyskaniu przez Oleśnicę praw miejskich w 1255 r. Był on dużym rynkiem, miał wymiary 140x70m. Odchodziło z niego 11 ulic – z narożników po dwie i trzy ulice z trzech pierzei. Tyle ulic odchodzących od rynku miały tylko znaczące ośrodki miejskie.

Pierwsze domy mieszkalne wokół rynku były drewniane. Murowane kamienice z cegły pojawiły się w XV-XVI w. W wyniku pożarów miasta część z nich uległa zniszczeniu, część przebudowano na przełomie XIX i XX w. Kolejne zmiany nastąpiły w czasie odbudowy po zniszczeniach z 1945 r. Dziś reprezentują wartości zabytkowe kamienice: Rynek 20, 21, 30, 36, 38, 39, 40, 46 i 47.

W okolicy centrum rynku istniał dom wójta. Był to budynek drewniany wzmiankowany

Market Square was laid out after Oleśnica had been granted city rights in 1255. It was a large square with dimensions 140x70 m. 12 streets were leading from it – two from each corner and one from each frontline. Such number of streets was typical for significant urban centres.

Initially, residential houses around the market square were made of wood. Masonry apartment houses made of bricks appeared in the 15th-16th century. Some of the houses were destroyed in fires, some were refurbished on the turn of the 19th century. Further changes were made during reconstruction works following the damage in 1945. At present, apartment houses with the following numbers represent historic value: Market Square 20,21,30,36,38,39,40,46 and 47.

Rynek w Oleśnicy • Oleśnica Market Square

Foto: Andrzej Filipek

Kolumna Zwycięstwa • The Column of Victory

Foto: Marek Wilk

w 1393 r. Po wykupieniu wójtostwa przez mieszczan w 1407 r., nowy samorząd miejski rozpoczął budowę murowanego ratusza. Ratusz ten powstał prawdopodobnie ok. 1410 r. jako budowla jednopiętrowa w stylu gotyckim. Nie wiadomo czy od początku posiadał wieżę.

W roku 1535 ratusz został poważnie uszkodzony w czasie huraganu. Odbudowano go w roku następnym, zmieniając nieco jego wygląd. Następnie ratusz był remontowany w latach 1664-1665, po czym dwukrotnie ulegał zniszczeniom w czasie pożarów miasta w roku 1703 i 1823, będąc za każdym razem odbudowywany. Odbudowa z lat 1825--1826 nadała mu styl klasycystyczny.

W czasie działań wojennych w drugiej połowie stycznia 1945 r. częściowemu uszkodzeniu uległa wieża, ratusz ocalał. Spłonął w maju 1945 r. w czasie pożaru wywołanego w mieście przez wiwatujących z okazji zakończenia II wojny światowej żołnierzy Armii Radzieckiej. Pożar oszczędził wieżę. Wypalone mury ratusza stały aż do 1960 r. Budynek ratusza został odbudowany w stylu

There was a Vogt's (Wójt) house near the centre of the market square. It was a wooden building, mentioned in 1393. After the townspeople had bought the office of vogt from the duke in 1407, the new self-government started building a new town hall. The town hall was probably raised in 1410 as a single-storey building in the Gothic style. It is not known whether it had a tower from the start.

The hurricane in 1535 caused serious damage to the town hall. It was rebuilt the next year to a slightly new design. The town hall was renovated in 1664-1665, then it was destroyed twice in fires in 1703 and 1823, reconstructed each time. Reconstruction in 1825-1826 gave the building classicistic character.

Military operations in the second half of January 1945 brought damage to the tower, the rest of the building survived. Destroyed later during German air-raid or as a result of fire in May 1945. The tower, which had already been damaged before, was not affected. Burnt-out walls stood until 1960. Town hall building was reconstructed in classicistic style, according to

Ratusz • The town hall

Foto: Zbigniew Rybak

klasycystycznym wg projektu architekta Jerzego Dąbrowskiego w latach 1960-1964.

W klatce schodowej ratusza wmurowane są kamienne płyty herbowe z XVI i XVII w. pochodzące z rozebranych w XIX w. bram miejskich i z dawnego ratusza. Dziś w ratuszu mają swoją siedzibę Urząd i Rada Miasta Oleśnicy.

Przed wejściem głównym do ratusza stoi pomnik – Kolumna Zwycięstwa. Wzniesiona została przez mieszkańców Oleśnicy w 1873 r. dla upamiętnienia zwycięstwa Prus nad Francją w wojnie 1870-1871. Koryncką kolumnę, ustawioną na dużym cokole wieńczy Nike – Bogini Zwycięstwa, stojąca na kuli ziemskiej. Pomnik został zaprojektowany przez Carla Johanna Lüdecke. Rzeźbę uskrzydlonej, trzymającej laurowy wieniec zwycięstwa Nike, wykonał rzeźbiarz August Wittig.

the design of the architect Jerzy Dąbrowski in 1960-1964.

Stone escutcheons restored from the town gates and the old town hall from the 15th and 17th centuries are built into the staircase.

Today the town hall is the seat for Town Office and Town Council of Oleśnica.

There is a monument next to the main entrance to the town hall – the Column of Victory. It was raised by townspeople of Oleśnica in 1873 in memory of Prussian victory over France in 1870-1871 war. The Corinthian column standing on a large pedestal is crowned with the statue of Nike – the Goddess of Victory who stands on the terrestrial globe.

The monument was designed by Carl Johann Lüdecke. The statue of winged Nike, holding a laurel wreath of victory, was made by August Wittig.

Ratusz • The town hall

Foto: Krzysztof Wiesner

Kościół Zbawiciela • St. Salvator Church

Pierwotnie była to synagoga, wzniesiona z cegły w stylu gotyckim w końcu XIV lub na pocz. XV w. Wzmiankowana była po raz pierwszy w 1417 r.

Wiadomo, że już w XIV w. Żydzi zamieszkiwali Oleśnicę. Po zbudowaniu synagogi mieli przy niej swoją dzielnicę i osobną furtę w murach miejskich. Nie wiadomo czy wówczas był kirkut w obrębie murów miejskich. Po wypędzeniu Żydów z miasta w 1535 r., synagogę przeznaczono na magazyn, a następnie była arsenałem miejskim.

Kościół Zbawiciela • St. Salvator Church

W 1695 r. synagogę przebudowano na zbór ewangelicki, który otrzymał wezwanie Salvatora (Zbawiciela). Kościół ten spłonął w 1730 r. w czasie pożaru miasta. Został odbudowany i wyposażony w latach 1733-1734 z inicjatywy żony księcia Karola Fryderyka, Juliany Sybilli Karoliny.

W 1945 r. kościół uległ częściowemu zniszczeniu. Prace zabezpieczające obiekt (remont dachu) przeprowadzono w 1960 r. Odbudowany został w latach 1968-1970 i przekazany w ręce wspólnoty ewangelicko-augsburskiej. Dziś jest Kościołem Zielonoświątkowym.

Originally it was a synagogue, built of bricks in the Gothic style at the end of the 14th or the beginning of the 15th century. First mentioned in 1417. It is known that Jews inhabited Oleśnica as early as in the 14th century. After the synagogue had been built, they had their own residential district around it and a separate gate in town walls. It is not known if they had their own cemetery within town walls. After the Jews had been expelled from town, the synagogue was converted into a warehouse, then it served as a town armoury.

In 1695 the synagogue was rebuilt into an Evangelic church which was dedicated to the Salvator. The church was destroyed in fire in 1730. It was reconstructed and refurbished in 1733-1734 on the initiative of Duke Charles Frederic's wife, Juliana Sybilla Caroline.

In 1945 the church was partly destroyed. In 1960 the roof was repaired as a part of protective works. Refurbished in 1968-1970, passed on to the Evangelical Church of Augsburg Confession. It is the Pentecostal Church today.

Kościół Świętej Trójcy • St. Trinity Church

Jest jedynym w pełni barokowym kościołem w mieście. Był także jedynym kościołem katolickim do 1945 r. Wzniesiony został w latach 1738-1744 z inicjatywy księdza Leopolda Jana Pientaga oraz Johana Wintera – pierwszego kościelnego, przez nielicznych, miejscowych i okolicznych katolików. Prace wykończeniowe trwały do 1748 r., a górną kondygnację wieży wraz z hełmem ukończono dopiero w 1776 r. W 1798 r. dobudowano kruchtę zachodnią. Budowniczym kościoła był mistrz murarski Jan Józef Werner. Inicjatorzy budowy kościoła, ksiądz Pientag i kościelny Winter zostali pochowani w kościele pod amboną.

W maju 1945 r. kościół spłonął w czasie pożaru miasta. Odbudowano go dopiero w latach 1960-1962.

Na szczególną uwagę w kościele zasługuje późnobarokowy ołtarz główny z ok. 1750 r. i znajdujące się za nim późnobarokowe malowidło iluzjonistyczne, które jest kontynuacją właściwego ołtarza. Obecny wygląd wystroju kościoła jest wynikiem renowacji przeprowadzonej w latach 2001-2005. Kościół Świętej Trójcy jest kościołem pomocniczym parafii św. Jana Apostoła i Ewangelisty. Korzystają z niego również wyznawcy kościoła grecko-katolickiego.

Kościół świętej Trójcy • St. Trinity Church

This is the only church in town built completely in the Baroque style. It was also the only Catholic church until 1945. It was raised in 1738-1744 on the initiative of the priest Leopold Jan Pientag, Johan Winter – the first sacristan – and some few local Catholics. Finishing works lasted until 1748; the upper tier of the tower and the spire was only completed in 1776. The western vestibule was added in 1798. The church master-builder was Jan Józef Werner.

The initiators of the construction, priest Pientag and sacristan Winter, were buried in the church, beneath the pulpit.

Damaged during German air-raid and burnt down as a result of fire in May 1945. Refurbished in 1960-1962.

Special attention should be paid to the main altar from the late Baroque, approx. 1750, and the illusionistic painting from the same period which hangs behind the altar and is a continuation of the real altar. Current interior design is a result of renovation works carried out in 2001-2005. St. Trinity Church is the ancillary church in St. John the Apostle and the Evangelist parish. It is also used by the followers of the Greek Catholic Church.

Połączone kościoły NMP i św. Jerzego

The Joint Churches of the Blessed Virgin Mary and St. George

Początkowo były to dwa kościoły pobudowane jeden obok drugiego. Starszy z nich, pierwotnie kaplica św. Jerzego powstał w 2 poł. XIII w. przy szpitalu (przytułku) św. Jerzego. Opiekę nad nim sprawowali augustianie. W 2 poł. XIV w. kaplica św. Jerzego stała się, po rozbudowie, dzięki funduszom księżnej Eufemii, wdowy po księciu Konradzie I, kościołem pod tym samym wezwaniem. Księżna Eufemia wraz ze swym synem księciem Konradem II, ufundowała także kaplicę p.w. św. Krzyża i NMP. Została ona dobudowana do kościoła św. Jerzego od strony południowej.

W 1380 r. książę Konrad II ufundował w Oleśnicy opactwo dla benedyktynów słowiańskich p.w. Bożego Ciała. Sprowadził ich ze słynnego klasztoru Emaus w Pradze. Ci rozpoczęli wznoszenie kościoła pod tym samym wezwaniem w miejscu kaplicy, którą rozebrali. Budowę tego kościoła zakończyli prawdopodobnie na przeł. XIV i XV w. Mimo różnych nadań książęcych dla opactwa liczba zakonników sukcesywnie malała.

W 1505 r. biskup wrocławski Jan Turzo przy-

Połączone kościoły NMP i św. Jerzego • The Joint Churches of the Blessed Virgin Mary and St. George

Foto: Ryszard Kałużny

Originally, they were two separate churches built one next to another. The older one, initially St. George's Chapel, was built in the second half of the 13th century beside the St. George's Hospital (poorhouse.) It was run by the Augustinians. In the second half of the 14th century St. George's Chapel was extended thanks to the funds from Duchess Euphemia, widow of Duke Konrad I, and became a church of the same dedication. Duchess Euphemia along with her son Duke Konrad II also founded a chapel dedicated to the Holy Cross and the Blessed Virgin Mary. It was added to St. George's church from the south.

In 1380 Duke Konrad II founded an abbey in Oleśnica for the Slavic Order of St. Benedict dedicated to Corpus Christi. They were brought from the well-known Emaus monastery in Prague. They started construction of a church under the same dedication which replaced the previously pulled down chapel. Construction works were probably completed on the turn of the 14th century. Despite the privileges received from the duke, the number of monks declined systematically.

In 1505 the Bishop of Wrocław Jan Roth incorporated the church and monastery of the Slavic

łączył kościół i klasztor benedyktynów słowiańskich do prepozytury augustianów. Wtedy obydwa kościoły połączono w jeden, przenosząc ołtarz główny na północną ścianę kościoła św. Jerzego. Po wprowadzeniu protestantyzmu w księstwie oleśnickim (1538), augustianie opuścili klasztor w Oleśnicy. Kościół został przejęty przez ewangelików, w posiadaniu których pozostał do 1945 r. i nosił wezwanie NMP.

W 1609 r. remontowany był kościół św. Jerzego (przebudowano wówczas m.in. jego ostrołukowe okna), a do kościoła NMP dobudowano od strony południowej kruchtę, zdobiąc jej ściany dekoracją sgraffitową, która zachowała się do dziś. Książę Krystian Ulryk wirtemberski w 1703 r. ufundował do kościoła nowy ołtarz i lożę książęcą. W 1799 r. wieża otrzymała nowy hełm, który wzorowany był na hełmie kościoła NMP w Berlinie. W 1933 r. kościół przeszedł gruntowny remont, odnowiono również wnętrze.

W maju 1945 r. spłonął wraz z wyposażeniem. W 1965 r. parter wieży został przekazany wyznawcom prawosławia na cele sakralne a po odbudowie kościołów w latach 1968-1970, parafia prawosławna p.w. Zaśnięcia Matki Boskiej przejęła cały kościół NMP, którego gospodarzem jest do dziś. Kościół św. Jerzego, mimo częściowego remontu w 2001 r., nie jest użytkowany.

Połączone kościoły NMP i św. Jerzego • The Joint Churches of the Blessed Virgin Mary and St. George

Foto: Ryszard Kałużny

Order of St. Benedict the the provostry of the Augustinians. It was then that the two churches were united in one and the main altar was moved to the northern wall of St' George's church. After Protestantism had been introduced to the Duchy of Oleśnica (1538), the Augustinians left the monastery. Then the church remained in possession of the Evangelical Church until 1945.

St. George's church was renovated in 1609 (Gothic ogival winadows were rebuilt), the Blessed Virgin Mary church was extended with a sgraffito decorated vestibule from the south side. In 1703 Duke Cristian Ulrich of Württemberg founded a new altar to the church and a new duke's box. In 1799 the tower received a new spire which was patterned upon the spire of the Blessed Virgin Mary church in Berlin. The church was thoroughly refurbished in 1933, the interior was redecorated as well. The church and its furnishings burned down in May 1945.

In 1965 the ground floor of the tower was passed on to the followers of the Orthodox Church for sacral use and in 1968-1970 the Orthodox Church parish, devoted to the Dormition of the Virgin, took the whole church into use and keeps it until today. Although St. George's church was partly renovated in 2001, it is not used at present.

Dom Wdów • Widows' House

Zbudowany został w 1683 r. z inicjatywy i funduszy księcia Sylwiusza Fryderyka Wirtemberskiego. Dom ten służył wdowom i ich rodzinom po zmarłych pastorach ewangelickich. Zlokalizowany został naprzeciw kościoła NMP, który w tym czasie był kościołem ewangelickim. W XIX w. nadbudowano drugie piętro, a dach został podniesiony.

W maju 1945 r. Dom Wdów spłonął, pozostały wypalone mury. Ok. 1956 r. rozebrano mury drugiego piętra, zachowując pozostałość do planowanej odbudowy. Obiekt został odbudowany w latach 1960-1964 na potrzeby ówczesnego ogniska muzycznego.

Dziś w budynku mają swoją siedzibę Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia i Ognisko Muzyczne Dolnośląskiego Towarzystwa Muzycznego.

Przed szkołą, na skwerku stoi popiersie Fryderyka Chopina. Ustawiono je na dużym cokole, pozostałym po pomniku kanclerza Cesarstwa Niemieckiego Otto von Bismarcka.

Dom Wdów • Widows' House

Dom Wdów • Widows' House

It was built in 1683 on the initiative and the funds of Duke Silvius Frederic of Württemberg. It was located in front of the joint churches of the Blessed Virgin Mary and St. George which were used by the Evangelical Church at that time. The house was inhabited by widows of the pastors and the teachers. In the 19th century the second floor was added and at the beginning of the 20th century the house was covered with a mansard roof with more rooms underneath.

The Widows' House was destroyed during German air-raid, only burnt-down walls remained. In 1956 the walls of the second floor were demolished, the rest of the building was kept for future reconstruction. The object was reconstructed in 1960-1964 for the needs of the contemporary community music centre.

Today it is the seat of State School of Music (1st level) and the Music Centre of the Lower Silesian Music Society.

There is a bust of Frederic Chopin on the square in front of the school. It stands on a large socle which remained from the monument of the Chancellor of the German Empire, Otto von Bismarck.

Mury obronne • Defensive Walls

Pierwotną fortyfikacją był gród obronny, a następnie zamek. Po lokacji miasta w 1255 r. powstała struktura obronna w postaci wałów ziemnych z palisadą, wzdłuż których przebiegał rów (fosa) wypełniony wodą.

Po przeniesieniu stolicy księstwa do Oleśnicy (1320) książę Konrad I rozpoczął budowę ceglanych murów obronnych wraz z bramami. Mury połączone zostały z umocnieniami zamku. Ich grubość wynosiła 1-1,3 m, a wysokość 7-8 m. Znajdowały się w nich cztery bramy: od wschodu Brama

The original fortification was a stronghold then a castle. Following the town's foundation in 1255, a defensive structure was constructed; it consisted of reinforced soil embankments with a palisade which were surrounded by a moat filled with water.

After the capital of the duchy had been moved to Oleśnica, Duke Konrad I started the construction of masonry defensive walls and gates. The walls were joined with castle defences. They were 1-1.3 m thick and 7-8 m high. Four gates led into the town: the Cattle Gate (also called the Namysłów Gate) from

Mury obronne • Defensive Walls Foto: Kacper Biercewicz

Mury obronne • Defensive Walls

Foto: Michał Wienciarz

Bydlęca (Namysłowska), od południa Brama Wrocławska (Oławska), od zachodu Brama Trzebnicka (dziś Wrocławska) i od północy Brama Mariacka. Wzniesienie murów obronnych przez księcia Konrada I należy uznać jako dokończenie procesu organizacji i obronności miasta.

W czasie wojen husyckich (1419-1434), w 1432 r. uległy uszkodzeniom niektóre partie murów. Odbudowano je i podwyższono. W 1 poł. XVI w. powstał drugi, zewnętrzny odcinek murów dostosowany do użycia broni palnej. Budowa tego odcinka murów wiązała się z przewidywanym najazdem tureckim, dlatego powstał on w południowej części miasta, na kierunku największego zagrożenia. W czasie wojny trzydziestoletniej (1618-1648) mury i bramy miejskie zostały częściowo zniszczone. W 1634 r.

the east, the Wrocław Gate (called the Oława Gate) from the south, the Trzebnica Gate (today the Wrocław Gate) from the west and the St. Mary's Gate (the Mariacka Gate) from the north. The erection of defensive walls by Konrad I should be recognized as completing the process of organizing the town's defensive system.

During the Hussite Wars (1419 – 1434) in 1432 some parts of the walls were damaged. They were rebuilt and elevated. In the second half of the 14th century an outer section of the walls was built; it was adapted to using firearms. The construction of this section was dictated by anticipation of Turkish invasion, therefore it was only built on the south side - the direction which was endangered the most. During the Thirty Years' War (1618--1648) the walls and the town gates were partly damaged. In 1634 by order of General Wittenberg, the commander of the Swedish

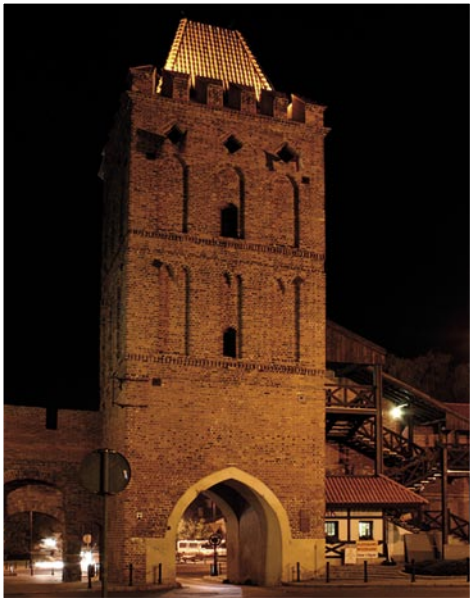

Brama Wrocławska nocą • The Wrocław Gate at night

Foto: Krzysztof Wiesner

Brama Wrocławska z wieżą • The Wrocław Gate with the tower Foto: Kacper Biercewicz

z rozkazu gen. Wittenberga, dowódcy wojsk szwedzkich, które opanowały miasto rozebrano górne partie murów. Książę Sylwiusz Nimrod wirtemberski po objęciu władzy w księstwie oleśnickim (1647), przystąpił do odbudowy zniszczeń wojennych, w tym również uszkodzonych murów obronnych.

Do dnia dzisiejszego zachowało się ok. 1650 m murów otaczających stare miasto i tylko jedna brama – Brama Trzebnicka, dziś nazywana Wrocławską. Pozostałe trzy bramy zostały rozebrane w 2 poł. XIX w., kiedy następowała rozbudowa miasta.

W latach 1956-1959 przeprowadzono remont Bramy Wrocławskiej i przyległych murów. Wieża bramy w 1959 r. otrzymała stożkowy hełm, którego wcześniej nie miała. W latach 1965-1973 kontynuowano remont murów. Odrestaurowana w latach 2000-2001 wieża Bramy Wrocławskiej pełni dziś rolę galerii sztuki.

army which captured the town, the upper parts of the walls were dismantled. Duke Silvius Nimrod of Württemberg assumed the rule of the Duchy of Oleśnica in 1647 and set about restoring war damage, including the defensive walls.

Approx. 1650 m of the walls around the old town have been preserved until today and only one gate remained – the Trzebnica Gate which is now called the Wrocław Gate (Brama Wrocławska.) The other three gates were dismantled in the second half of the 19th century as a result of expansion of the town.

The Wrocław Gate and adjacent walls were renovated in 1956-1959. In 1959 the tower received a tapered spire which had not been there before. Renovation works on the walls were continued in 1965-1973.

The tower of the Wrocław Gate was refurbished in 2000-2001; today it holds an art gallery.

Sport i rekreacja • Sports and recreation

Oleśnica jest miastem, w którym takie obszary inwestycyjne jak sport i rekreacja traktuje się priorytetowo. Wiemy, jak ważne są to dziedziny życia. Jak bowiem powszechnie wiadomo, aktywny tryb życia, ruch na świeżym powietrzu to nie tylko znakomite sposoby na dobrą kondycję fizyczną i psychiczną, ale także skuteczne metody zapobiegania licznym schorzeniom oraz nieodzowne czynniki dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży.

Oleśnicki Park Wodny „Atol"
• The „Atoll" Water Park in Oleśnica

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania Miasto Oleśnica buduje nowoczesne obiekty sportowo-rekreacyjne, z których korzystają mieszkańcy, turyści oraz odwiedzający miasto goście.

Przedstawiamy zatem Państwu najważniejsze obiekty, w których czas spędzić można i miło, i z korzyścią dla naszego zdrowia.

Miejscem, z którego Oleśnica może być szczególnie dumna jest Kompleks Sportowo-Rekreacyjny. W jego skład wchodzi, między innymi, Park Wodny „Atol", czyli oleśnicki aquapark – tak nowoczesnym i efektownym obiektem nie dysponują częstokroć nawet znacznie większe niż Oleśnica ośrodki. „Atol" oddany został do użytku w 2006 roku, znaczna część inwestycji sfinansowana została z funduszy unijnych i budżetu państwa. Największymi atrakcjami tego obiektu są: basen pływacki o długości 25 m i szerokości 12 m,

Oleśnica is a city where investments areas such as sports and recreation are treated as priorities. We are aware that these aspects of our life are extremely important. As it is commonly known, active lifestyle, activities performed on fresh air, not only constitute magnificent means for obtaining good physical shape and mental condition, but they are also indispensable factors for appropriate development of children and teenagers, and an efficient method for fighting numerous ailments.

Taking into consideration the above-mentioned predispositions, Oleśnica City creates modern sports and recreational facilities, which can be used not only by inhabitants, but also by tourists and people visiting our city.

Therefore we would like to present the most important objects, where you can spend time, which can be both pleasant and beneficial for our health.

Oleśnica can be particularly proud of its modern Sports and Recreational Complex. The centre covers, among others, "Atoll" Aqua Park, namely Oleśnica aqua park – and quite often such modern and spectacular facilities cannot be found in centres, which are much bigger than Oleśnica. "Atoll" was commissioned in 2006, and the major part of the investment was co-financed by EU structural funds and the state budget. The most interesting attractions within this object include: 25m long and 12m wide

basen rekreacyjny, brodzik dla dzieci, zjeżdżalnie. W skład kompleksu wchodzą także sauna, solarium i restauracja. „Atol" zaprasza przez cały rok!

Poza wspomnianym krytym aquaparkiem w 2010 roku oddano do użytku nowoczesny basen otwarty. W jego skład wchodzą m. in.: basen odkryty (tu: część pływacka, część rekreacyjna, brodzik), plac zabaw dla dzieci, boisko do siatkówki plażowej, lodowisko miejskie z funkcją kortu tenisowego, centrum fitness (w trakcie realizacji), sale do gry w squasha (w trakcie realizacji).

Kolejnym ważnym miejscem na oleśnickiej sportowo-rekreacyjnej mapie jest niedawno oddana do użytku (w 2009 roku) Hala Sportowa. Ten uniwersalny sportowy obiekt wyposażony jest w trójdzielne, wielofunkcyjne boisko przystosowane do gry w koszykówkę, siatkówkę i piłkę ręczną. Wymiary boiska głównego (do piłki ręcznej) to 20 x 40 m. Widownia hali pomieścić może blisko 900 osób, w tym około 800 na miejscach siedzących.

swimming pool, recreational pool, paddling pool and water slides. The complex also embraces sauna, solarium and restaurant. "Atoll" is open for you all year long!

Apart from the above-mentioned covered aqua park, in 2010 the city also commissioned a modern outdoor swimming pool. Among others, it contains the following objects: outdoor swimming pool (here we have: swimming part, recreational part, paddling pool), playground for children, beach volleyball court, ice skating rink which can be turned into a tennis court, fitness centre (under construction), and squash court (under construction).

Recently commissioned (in the year 2009) Sports Hall stands as another noteworthy place on sports and recreational map of Oleśnica. This multipurpose sports facility is equipped with tripartite, multi functional pitch, aimed for playing basketball, volleyball and handball. Dimensions of the main pitch (for playing handball) are: 20 x 40 m. Tribune can hold almost 900 people, inclu-

Hala sportowa • The Sports Hall Foto: Kacper Biercewicz

Centrum rekreacji • The Recreation Center Foto: Ryszard Kałużny

Dodatkowym atutem obiektu jest niezadaszone, wielofunkcyjne boisko zewnętrzne z nawierzchnią poliuretanową oraz kort tenisowy z nawierzchnią asfaltową lub wymienną – syntetyczną. W hali poza imprezami sportowymi mają miejsce także koncerty i inne wydarzenia kulturalne. Budowa Hali Sportowej sfinansowana została przy udziale funduszy unijnych.

Na terenie Miasta Oleśnicy, a przede wszystkim Gminy Oleśnicy zlokalizowana jest sieć atrakcyjnych ścieżek i tras rowerowych. Wśród nich najdłuższe i najatrakcyjniejsze to: Trasa Pałacowa (38 kilometrów), Trasa Parkowa (42 kilometry), Trasa Podworska (31 kilometrów) i inne. Trasy te zostały poprowadzone tak, aby objąć jak największą liczbę zabytków, parków, atrakcji przyrodniczych i innych ciekawych miejsc.

Jak więc widać, nasza oferta w zakresie sportu i rekreacji jest naprawdę bogata. Zapraszamy zatem wszystkich do aktywnego wypoczynku na terenie miasta oraz gminy Oleśnica!

ding 800 on seats. Additional benefit lies in the fact that the facility has an outdoor, multi-purpose external pitch with polyurethane surface, as well as a tennis court with asphalt surface or exchangeable – synthetic surface. Apart from sport events, concerts and other cultural events can be held in the hall. The construction of the Sports Hall was co-financed by EU structural funds.

Within the premises of Oleśnica city, and most of all within the area of Oleśnica Commune there is a lot of attractive bicycle route and trails. The longest and the most attractive among the above include: Palace Route (38 kilometres), Park Route (42 kilometres), Court Route (31 kilometres) and others. These routes were lead in a manner enabling to cover the biggest number of monuments, parks and environmental attractions, as well as other attractive places.

As it can be seen, our offer concerning sports and recreation is extremely wide. We would like to invite all of you to undertake active relaxation within the premises of Oleśnica city and commune!

Gmina Oleśnica ⁞⁞ Oleśnica Municipality

Gmina Oleśnica – położona jest na północno-wschodnich krańcach województwa dolnośląskiego, na Równinie Oleśnickiej. Jest największą spośród ośmiu gmin powiatu oleśnickiego. Obejmuje swoim zasięgiem część ziem i miejscowości dawnego księstwa oleśnickiego. Powierzchnia gminy wynosi 24344 ha, w tym użytki rolne zajmują 16547 ha, lasy i grunty leśne 5441 ha. Na terenie gminy znajduje się 28 wsi, w których mieszka około 12180 mieszkańców.

Gmina Oleśnica to atrakcyjne tereny dla wszystkich, którzy chcą spędzić wolny czas z korzyścią dla zdrowia, zrelaksować się, a przy tym poznać znajdujące się na jej terenie zabytki śląskiej architektury i sztuki. Pobyt na terenie gminy urozmaicą zasobne lasy oczekujące grzybiarzy i miłośników przyrody. Lasy i nadrzeczne tereny zielone zasiedlone są przez pospolite gatunki zwierząt, takie jak: dzik, jeleń, sarna, zając. Spotkać też można bociana czarnego, bociana białego, żurawia, łabędzia i żmiję zygzakowatą.

Oleśnica Municipality – municipality located within the northeastern peripheries of the Lower Silesia Province, on Oleśnica Plain. It is the biggest municipality among all the municipalities within the Oleśnica District. It covers certain lands and localities of the former Oleśnica Principality. The area of the municipality amounts to 24 344 ha, including 16 547 ha of arable lands, and 5 441 ha of woods and forestlands. There are 28 villages in the municipality, with about 12 180 inhabitants.

Oleśnica Municipality has grounds which are attractive for all those who wish to spend their free time with benefit for their health, to relax, and at the same time learn more about monuments of Silesian architecture and art located within the premises of the municipality. Abundant forests awaiting mushroom pickers and nature lovers diversify the visit within the area of the municipality. Forests and riverside green areas are colonized by common animal species, such as: wild boar, deer, roe and hare. It is also possible to see black stork, white stork, crane, swan as well as common European viper.

Brzezinka – Słońca lan • *Brzezinka – the field in sunshine*

Foto: Andżelika Chudyk

Foto: Z. Podurgiel

Bogusławice

Bogusławice – wieś (ok. 280 mieszk.), położona nad Ciesielską Wodą, na wys. ok. 150 m n.p.m., ok. 4 km na wschód od Oleśnicy. Pierwsza wzmianka źródłowa o Bogusławicach pochodzi z 1380 r. Stara zabudowa wsi, dość rozproszona, pochodzi z przeł. XIX/XX w. Zespół pałacowo-parkowy umiejscowiony jest po południowej stronie lokalnej drogi. W centrum zespołu znajduje się neorenesansowy pałac, wzmiankowany w 1874 r. Obecnie jest to budynek mieszkalny (nr 24) w dobrym stanie technicznym. Na wschód od niego dawny park krajobrazowy z częściowo zachowanym drzewostanem z okresu budowy pałacu i nasadzeniami z przeł. XIX/XX w. Na zachód od pałacu zniszczona zabudowa gospodarcza byłego folwarku, pochodząca z końca XIX i pocz. XX w.

Bogusławice – village (c. 280 inhabitants) located by Ciesielska Woda, at about 150m AMSL, about 4km east of Oleśnica. The first sources mentioning Bogusławice date back to the year 1380. The old village development, quite dispersed, originates from the turn of the 19th and the 20th century. The palace-park complex is located on the southern side of the local road. Neo-Renaissance Palace, mentioned in 1874, is located in the centre of the complex. Currently it is a residential building (No. 24) in a good technical condition. Former landscape park, with partially preserved forest stand dating back to the period when the palace was being constructed and plants from the turn of the 19th and the 20th century, is located on the east of the palace. On the west of the palace there are certain ruined farm buildings of the former grange, dating back to the end of the 19th century and the beginning of the 20th century.

Boguszyce Wieś

Boguszyce Wieś – miejscowość (ok. 550 mieszk.), położona nad niewielkim dopływem rzeki Oleśnicy, na wys. ok. 155-160 m n.p.m., ok. 6 km na północ od Oleśnicy. Zabudowa wsi w większości pochodzi z 2 poł. XIX i pocz. XX w. Jej dominującym elementem jest kościół parafialny Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, otoczony terenem dawnego cmentarza z nasadzeniami pojedynczych drzew. Najstarsza wzmianka o kościele pochodzi z 1318 r. Naprzeciw kościoła, po drugiej stronie drogi znajduje się budynek dawnej szkoły ewangelickiej, zbudowany z pruskiego muru w końcu XIX w. W odległości ok. 1 km na północ od wsi znajduje się zbiornik wodny (ok. 12 ha), przy którym funkcjonuje Ośrodek Wypoczynku Świątecznego „Relaks".

Boguszyce Wieś – locality (about 550 inhabitants), located by the small side stream of Oleśnica River, at about 155-160m AMSL, about 6 km north of Oleśnica. Majority of the village development was established in the 2nd half of the 19th century and the beginning of the 20th century. Our Mother of Perpetual Help parish church, surrounded with the area of the former graveyard with a few single trees, constitutes the dominating element of the locality. The oldest mention of the church was made in 1318. Opposite the church, on the other side of the road, there is a building of the former evangelical school, constructed with Prussian wall by the end of the 19th century. There also is a water reservoir (c.12 ha) located about 1km north from the village, with "Relax" Holiday Relaxation Centre.

Kościół Rzymsko-Katolicki p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Boguszycach
• Our Lady of Perpetual Succor's Roman-Catholic Church in Boguszyce

Pałac w Boguszycach • Palace in Boguszyce Foto: Z. Podurgiel

Brzezinka

Brzezinka – wieś (ok. 330 mieszk.), położona ok. 12 km na północny wschód od Oleśnicy. Powstała z połączenia dwóch miejscowości: Bresinken i Tockar w 1292 r. Istotną rolę w krajobrazie kulturowym wsi spełnia osiemnastowieczny zespół pałacowo-parkowy (dziś bardzo zniszczony) oraz pochodzący z tego samego okresu kościół Wniebowzięcia NMP. Wschodnią część wsi zajmuje zabudowa, rozlokowana po obu stronach drogi. Większość tych budynków pochodzi z pocz. XX w. i poza pojedynczymi przypadkami, nie reprezentują one

Brzezinka – village (c. 330 inhabitants) located about 12 km northeast of Oleśnica. It was established on the basis of connecting two localities: Bresinken and Tockar in 1292. Palace-park complex from the 18th century (which is today extremely damaged) and Assumption of Mary church from the same period of time plays a crucial role in the cultural landscape of the village. The eastern part of the village is developed with buildings located on both sides of the road. Majority of these facilities date back to the beginning of the 20th century, and apart from single cases, they do not represent significant architectural

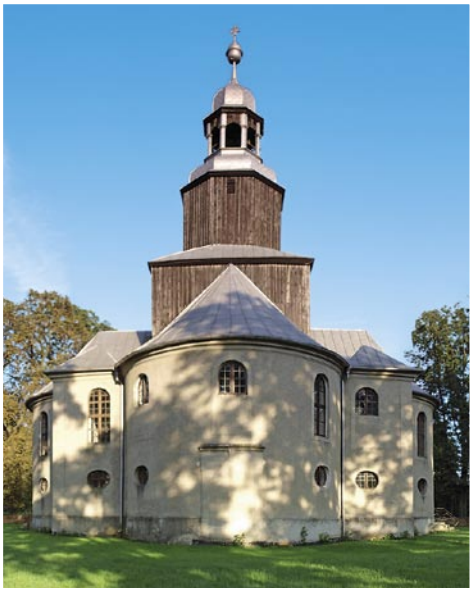

Kościół filialny Wniebowzięcia NMP w Brzezince
• *The Holiest Virgin Mary's Assumption Succursale in Brzezinka*

Foto: Tomasz Pryjma

znaczących wartości architektonicznych. Naprzeciw zespołu pałacowego, po drugiej stronie drogi znajduje się kompleks budynków po byłym PGR.

Bystre

Bystre – duża wieś (ok. 850 mieszk.), położona na wys. ok. 140 m n.p.m., ok. 4 km na południe od Oleśnicy. Pierwsza źródłowa wzmianka o miejscowości pochodzi z 1288 r. Układ wsi jest ulicowy. Zabudowa pochodzi w większości z końca XIX w. (aktualnie częściowo przekształcona). Zespół pałacowy z folwarkiem (2 poł. XIX w.) i zagospodarowaniem parkowym (z końca XIX w.) zajmuje zachodnią część wsi. Stanowi on istotny element krajobrazu kulturowe-

values. Opposite the palace complex, on the other side of the road there is a set of buildings of the former State Agricultural Farm.

Stare groby przy kościele w Brzezince
• *The old tombs at Brzezinka Church*

Bystre – large village (c 850 inhabitants) located at about 140m AMSL, about 4km south of Oleśnica. The first sources mentioning the locality date back to 1288. The village is characterized by street arrangement. The vast part of development originates from the end of the 19th century (currently partially transformed). The palace complex with grange (2nd half of the 19th century) and park development (from the end of the 19th century) is located in the western part of the village. It constitutes a noteworthy element of cultural landscape within the locality. Around the year 1920 the

Bystre • Bystre Foto: Tomasz Pryjma

go miejscowości. Ok. 1920 r. miała miejsce przebudowa elewacji i okien pałacu (obecnie budynek mieszkalny nr 10). Dawne oficyny folwarku są częściowo zamieszkałe. Pałac z zagospodarowaniem parkowym, wpisanym do rejestru zabytków, objęty jest ochroną konserwatorską.

Cieśle

Cieśle – wieś (ok. 360 mieszk.), położona nad Ciesielską Wodą, na wys. ok. 155-160 m n.p.m. przy drodze nr 8, Wrocław – Warszawa, ok. 6 km na wschód od Oleśnicy. W źródłach wymieniana po raz pierwszy w 1305 r. Zabudowa wsi pochodzi z końca XIX i pocz. XX w. W większości uległa modernizacji po 1945 r. Teren dawnego zespołu pałacowego z pozostałościami parku i reliktami zabudowy folwarcznej umiejscowiony jest przy drodze prowadzącej

façade and windows of the palace have been renovated (currently a residential building No. 10). Former annexes of the grange are partially inhabited. The palace with park development, entered in the register of monuments, is covered with preservation maintenance

Cieśle – village (c. 360 inhabitants) located by Ciesielska Woda, at about 155-160m AMSL, by the route No. 8, Wrocław – Warszawa, about 6 km east of Oleśnica. The village has been mentioned in sources for the first time in 1305. The village development dates back to the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. The major part of the locality was modernized after the year 1945. The area of the former palace complex with remnants of the park and relics of farm buildings is situated by the road leading to the nearby village of Wyszogród. Most components of the palace complex, among others

do pobliskiej wsi Wyszogród. Większość komponentów zespołu pałacowego m.in. pałac, ogród ozdobny, park oraz część zabudowy gospodarczej uległa likwidacji po 1945 r. Obecny barokowy kościół filialny NMP Tuchowskiej pochodzi z l. 1716-1721 z gruntownej przebudowy poprzedniego. Na zewnątrz kościoła, przy jego południowo wschodnim narożniku znajduje się pomnik nagrobny Henryka Fabiana von Reichenbach (zm. 1828 r.), inicjatora renowacji kościoła w 1790 r.

Kościół filialny NMP Tuchowskiej w Cieślach
• The Tuchów Virgin Mary's Assumption Succursale in Cieśle

the palace, decorative garden, park and certain elements of farm development were liquidated after the year 1945. The currently Baroque Tuchowska Mary filial church was built between the years 1716 and 1721, as a result of thorough reconstruction of the former sanctuary. Outside the temple, close to its southeastern corner, there is a tomb monument commemorating Henryk Fabian von Reichenbach (died in 1828), the initiator of church renovation undertaken in 1790.

Stacja Cieśle • Cieśle railway station

Foto: Tomasz Pryjma

Stacja Dąbrowa • Dąbrowa railway station Foto: Tomasz Pryjma

Dąbrowa

Dąbrowa – wieś (ok. 370 mieszk.), położona przy linii kolejowej Wrocław – Warszawa, ok. 3 km na północ od Oleśnicy. W źródłach wymieniana po raz pierwszy w 1288 r. Dąbrowa powstała w pobliżu drogi z Oleśnicy do Dobroszyc, wzdłuż miejscowej drogi stanowiącej odgałęzienie tego traktu. Jest to typowa ulicówka. W zabudowie wsi przeważają budynki z 2 poł. XIX w. Istotnym elementem krajobrazu kulturowego wsi jest zespół dworca kolejowego z ok. 1890 r.

Dąbrowa – village (c. 370 inhabitants) located by the railway route Wrocław – Warsaw, about 3 km north of Oleśnica. It was mentioned in sources for the first time in 1288. Dąbrowa was established close to the route connecting Oleśnica and Dobroszyce, along the local road being the turn from this tract. This is a locality with typical street arrangement. The village development is dominated with buildings from the 2nd half of the 19th century. Railway station complex from the year 1890 stands as a significant element of village cultural landscape.

Gręboszyce

Gręboszyce – mała wieś (ok. 90 mieszk.), położona przy linii kolejowej Oleśnica – Kluczbork, ok. 9 km na południowy wschód

Gręboszyce – small village (c. 90 inhabitants) located by the railway line between Oleśnica and Kluczbork, about 9 km southeast of Oleśnica. The first mention in historic sources concerning the village date back to 1360. Today this little village is made of several small

Świetlica wiejska w Jenkowicach • The Village Social Club in Jenkowice

od Oleśnicy. Pierwsza źródłowa wzmianka o wsi pochodzi z 1360 r. Obecnie ta niewielka wieś składa się z kilku drobnych gospodarstw. Większość zabudowy, pochodzącej z pocz. XX w., usytuowana jest wzdłuż lokalnej drogi. Teren nieistniejącego już zespołu folwarcznego zaznaczają tylko stare, pojedyncze drzewa.

Jenkowice

Jenkowice – wieś (ok. 370 mieszk.), położona ok. 5 km na północny zachód od Oleśnicy. W 1288 r. Jenkowice były wsią książęcą lokowaną na prawie niemieckim przez księcia Henryka IV Probusa. Zabudowa Jenkowic jest w układzie ulicowym, po obu stronach lokalnej drogi i pochodzi z końca XIX i pocz. XX w. Reprezentuje ona w większości typ zamożnych gospodarstw kmiecych, z budynkami mieszkalnymi usytuowanymi w większości szczytami do

farm. Majority of the development, originating from the beginning of the 20th century, is located along the local road. The area of a grange complex, which does not exist anymore, is marked only with single, old trees.

Jenkowice – village (c. 370 inhabitants) located about 5 km northeast of Oleśnica. In 1288 Jenkowice were a princely village, which was established under German law by Prince Henry IV Probus. Development of Jenkowice village is based on street arrangement, on both sides of the local road, and dates back to the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. In majority it represents the type of wealthy serf households, where most residential buildings have their peaks facing the road. Jenkowice have a preserved gran-

drogi. Zachował się w Jenkowicach (na północ od wsi) zespół folwarczny, z budynkami z lat ok. 1880-1920.

Krzeczyn

Krzeczyn – wieś (ok. 440 mieszk.), położona ok. 8 km na południowy zachód od Oleśnicy. Najstarsza źródłowa wzmianka o miejscowości pochodzi z 1391 r. Zachował się neoklasycystyczny pałac, (obecnie budynek mieszkalny nr 52 – wymagający remontu) oraz zagospodarowanie parkowe z ok. 140-letnimi drzewami (wpisane do rejestru zabytków). Zabudowania folwarczne uległy daleko posuniętym przekształceniom. Układ wsi jest ulicowy z budynkami pochodzącymi z końca XIX i pocz. XX w. z przekształceniami w elewacjach dokonanymi po 1945 r. Znajdujący się tu kościół filialny Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych, został zbudowany w latach 80. XX w.

ge complex (north of the village), with buildings dating back to the years 1880--1920.

Krzeczyn – village (c. 440 inhabitants) located about 8 km southwest of Oleśnica. The oldest mention of the locality in sources dates back to the year 1391. there is a preserved neoclassical palace (currently a residential building No. 52 – demanding repair works) and park development with about 140 year old trees (entered in the register of monuments). Farm buildings underwent considerable transformations. The village is characterized by street arrangement, with houses originating from the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, with transformations of facades executed after the year 1945. Saint Mary Supporting the Faithful filial church was erected in the village during the 80s of the 20th century.

Ligota Polska – wodna kraina • The waterlands of Ligota Polska Foto: Zbigniew Leszczyna

Ligota Polska

Ligota Polska – duża wieś (ok. 670 mieszk.), położona na wys. ok. 180 m n.p.m., ok. 12 km na północny wschód od Oleśnicy. Pierwsza wiadomość źródłowa o wsi pochodzi z 1647 r. Układ wsi jest ulicowy, usytuowany wzdłuż lokalnej drogi. Zabudowa, dość dobrze zachowana pochodzi w końca XIX i pocz. XX w. W północnej części wsi znajduje się zespół pałacowy. W jego centrum neobarokowy pałac z końca XIX w., przebudowany ok. 1930 r. (w dobrym stanie technicznym, użytkowany, budynek nr 60) oraz od północy park w układzie swobodnym z przełomu XIX/XX w łączący się z kompleksem leśnym. Park wpisany jest do rejestru zabytków. Zachowała się też (ze wszystkimi urządzeniami) gorzelnia z 1870. W południowej części wsi znajdują

Ligota Polska – large villager (c. 670 inhabitants) located at about 180m AMSL, about 12 km northeast of Oleśnica. The first mention in sources dates back to the year 1647. The village is characterized by street arrangement, situated along the local road. The development, quite well preserved, originates from the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. In the northern part of the village there is a palace complex with a Neo-Baroque palace from the end of the 19th century in the centre of the complex. The palace was reconstructed in 1930 (it is in a good technical condition, it nowadays is a utilized, residential building No. 60), and from the north it is surrounded by a park with casual layout, from the turn of the 19th and the 20th century, connected with forest complex. The park is entered in the register of monuments. What was also preserved is the distillery (with all the devices) from the year 1870. In the southern part of the village we shall find remnants of

Ligota Mała • *Ligota Mała*

Foto: Tomasz Pryjma

się pozostałości drugiej posiadłości, z której częściowo zachowały się nasadzenia drzew dawnego zagospodarowania parkowego, przy niemal nieistniejącym już zespole folwarcznym. Z tego założenia zachował się spichlerz z ok. 1800 r., przebudowany na budynek mieszkalny (nr 22).

Ligota Mała

Ligota Mała – wieś (ok. 680 mieszk.), położona ok. 9 km na południe od Oleśnicy. Pierwsza wzmianka źródłowa o wsi pochodzi z 1423 r., a dotyczy istniejącego już w tym czasie folwarku. Układ wsi jest ulicowy, zabudowa zwarta, zlokalizowana po obu stronach drogi. Budynki w większości murowane, pochodzące z końca XIX i pocz. XX w. W centrum miejscowości znajduje się murowany kościół parafialny pochodzący z 1577 r., zbudowany na miejscu poprzedniego, rozebranego w roku 1559.

the second estate, with maintained planted trees of the former park development, with almost vanished grange complex. As far as this establishment is concerned, a granary from around the year 1800 is preserved, and it was transformed into a residential building (No. 22).

Ligota Mała – village (c. 680 inhabitants), about 9 km south of Oleśnica. The first mention in sources dates back to the year 1423, and is related with the grange, which has already existed at that time. The village is characterized by tight, street arrangement, located on both sides of the road. Most of buildings are made of brick, and they were constructed at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. In the centre of the village there is a brick parish church from the year 1557, erected in the place of the former sanctuary, demolished in the year 1559. The church

W bezpośrednim sąsiedztwie kościoła siedemnastowieczna drewniana, oszalowana deskami wieża, zbudowana na planie kwadratu, w górnej części zwężająca się (na planie ośmioboku), którą wieńczy stożkowy hełm.

Ligota Wielka

Ligota Wielka – wieś (ok. 390 mieszk.), położona ok. 5 km na południe od Oleśnicy. Najstarsza wiadomość o wsi pochodzi z 1342 r. Zabudowa wsi w układzie ulicowym pochodzi głównie z końca XIX i pocz. XX w. Budynki po 1945 r. zostały przebudowane i w znacznym stopniu zatraciły wartości historyczne budownictwa. Zespół folwarczny znajduje się w południowo zachodniej części wsi. Jego zabudowa pochodzi z pocz. XX w. Znajdujący się tu kościół filialny p.w. Maksymiliana Marii Kolbego zbudowany został w latach 80. XX w.

Nieciszów

Nieciszów – wieś (ok. 470 mieszk.), położona ok. 5 km na południowy zachód od Oleśnicy. W źródłach po raz pierwszy wymieniany jest w 1288 r. Zabudowa pochodzi z końca XIX i pocz. XX w. i zlokalizowana jest po obu stronach drogi. Zespół pałacowy z folwarkiem i zagospodarowaniem parkowym położony jest pośrodku miejscowości. Powstał ok. poł. XIX w. Pałac i budynki folwarczne były przebudowane ok. 1915 r. Pałac (obecnie budynek mieszkalny nr 14) wymaga kapitalnego remontu, zabudowania folwarczne częściowo zniszczone. Znajdujący się tu kościół p.w. Miłosierdzia Bożego, zbudowany został w latach 80. XX w.

is directly adjoined by the 17th century wooden tower, covered with wooden panels, constructed on square-plan, narrowed in its upper part (on octagon plan), crowned with conical helmet.

Ligota Wielka – village (c. 390 inhabitants) located about 5 km south of Oleśnica. The oldest news about the village dates back to the year 1342. Village street arrangement was established mainly at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. After the year 1945 buildings have been reconstructed and have significantly lost historic values of their construction. Grange complex is located in southwest part of the village. Its development dates back to the beginning of the 20th century. Maximilian Kolbe filial church located in this village was erected in the 80s of the 20th century.

Nieciszów – village (c. 470 inhabitants) located about 5 km southeast of Oleśnica. Nieciszów was mentioned in historic sources for the first time in 1288. The development dates back to the end of the 19th century and the beginning of the 20th century and is located on both sides of the road. The palace complex with grange and park development is located in the middle of the locality. It was erected about half of the 19th century. The palace and farm buildings were reconstructed about the year 1915. The palace (nowadays a residential building No. 14) currently requires a general overhaul, and farm developments are partially damaged. Divine Mercy church located in the village was erected during the 1980s.

Nowa Ligota

Nowa Ligota – mała wieś (ok. 80 mieszk.), położona ok. 12 km na południe od Oleśnicy. Pierwsza wzmianka źródłowa o osadzie pochodzi z 1418 r. Nowa Ligota to niewielka, przyleśna wieś ulicowa z kilkunastoma małymi gospodarstwami. Zabudowa pochodząca z przeł. XIX/XX w. usytuowana jest po obu stronach drogi. Większość budynków zwrócona jest szczytami w stronę drogi. Znajduje się tu nieduża, murowana kapliczka przydrożna z końca XIX w.

Nowa Ligota – small village (c. 80 inhabitants) located about 12km south of Oleśnica. The first mention in sources dates back to the year 1418. Nowa Ligota is a little village, located close to the woods, with street arrangement and a dozen or so small households. The development originating from the turn of the 19th and the 20th century is located on both sides of the road. Most buildings have their peaks facing the road. In the village there also is a small brick roadside shrine dating back to the end of the 19th century.

Nowoszyce

Nowoszyce – wieś (ok. 310 mieszk.), położona ok. 8 km na południowy wschód od Oleśnicy. Pierwsza wzmianka źródłowa o miejscowości pochodzi z 1616 r. Głównym komponentem zabudowy wsi jest zespół pałacowy

Nowoszyce – village (c. 310 inhabitants) located about 8 km southeast of Oleśnica. The first mention in sources dates back to the year 1616. The palace complex with park and grange constitutes the main component of the village development, situated in the southwest extremity of the habitat. It is located along the route from Oleśnica to Wyszogród. The palace – a villa

Park w Nowoszycach • The park in Nowoszyce Foto: Justyna Rychlik

z parkiem i folwarkiem, zajmujący południowo zachodni kraniec siedliska. Usytuowany jest przy drodze z Oleśnicy do Wyszogrodu. Pałac – willa z przeł. XIX/XX w., przebudowany ok. 1912 r., sąsiaduje ze znajdującym się od wschodu niewielkim, wpisanym do rejestru zabytków parkiem (pochodzącym z końca XIX w.) typu swobodnego. Nasadzenia parku charakteryzuje urozmaicony zestaw gatunków drzew. Na północ od pałacu, po przeciwnej stronie drogi położony jest folwark z rozległym dziedzińcem, z którym od zachodu łączy się kolonia 3 oficyn mieszkalnych (pochodzących z lat 20. XX w.), przeznaczonych pierwotnie dla pracowników folwarku. Na zabudowę wiejską składa się kilka zagród z przeł. XIX/XX w., usytuowanych po obu stronach drogi.

Boguszyce – pająk • A spider in Boguszyce Foto: Przemysław Woleńszczak

erected at the turn of the 19th and the 20th century, reconstructed about 1912, from the east it is adjoined by a small unrestricted park land (dating back to the end of the 19th century), entered in the register of natural monuments. Plants in the park are characterized by a various set of tree types. On the north of the palace, on the opposite side of the road there is a grange with extensive yard, which from the west is connected with a colony of 3 residential annexes (dating back to 20s of the 20th century), which were primarily anticipated for grange employees. The village development covers several farms from the turn of the 19th and the 20th century, sited on both sides of the road.

Osada Leśna

Osada Leśna – mała wieś (ok. 70 mieszk.), położona ok. 15 km na wschód od Oleśnicy. Ok. roku 1740 wymieniana była jako osada z folwarkiem. Układ wsi jest ulicowy. Obecnie jest to mała, położona przy kompleksie leśnym wieś z zabudową zagrodniczą, pochodzącą głównie z przeł. XIX / XX w. Folwark nie zachował się.

Osada Leśna – small village (c. 70 inhabitants), located about 15 km east of Oleśnica. Around the year 1740 it was mentioned as a settlement with a grange. The village has a street arrangement. Currently this is a small village, located close to forest complex with farm-like development, dating back mainly to the turn of the 19th and the 20th century. The grange did not survive the passage of time.

Przegląd Zwyczajów i Obrzędów Wiosennych i Wielkanocnych „Kogutek" Boguszyce Osiedle
The „Kogutek" (Rooster) spring time customs and ceremonies show in Boguszyce estate

Osiedle Boguszyce

Osiedle Boguszyce – duże osiedle (ok. 880 mieszk.), położone ok. 3 km na północ od Oleśnicy. Obecny teren Osiedla Boguszyce zagospodarowany był niegdyś zespołem młyńskim. Urządzenia młyna poruszane były wodami Potoku Boguszyckiego, przepływającego w pobliżu zespołu pałacowego. Historyczną część Osiedla Boguszyce stanowi wyłącznie zespół pałacowy z folwarkiem i parkiem, wpisany do rejestru zabytków. Do 1945 r. był jedynym elementem układu przestrzennego miejscowości. Po 1945 r., zwłaszcza w latach 70. znajdował się tu dynamicznie rozbudowany PGR. Pałac adaptowano do użytku mieszkalnego. Gdy nie nadawał się już do użytku, opustoszał. Obecnie niszczeje pomimo prowizorycznych zabezpieczeń. Część budynków folwarcznych usunięto, pozostałe poddano znaczącej modernizacji.

Boguszyce Estate – large housing estate (c. 880 inhabitants), located about 3 km north of Oleśnica. The current area of Boguszyce Estate was once developed with lumber mill complex. Water from Boguszycki Stream, flowing close to the palace complex, moved the machines within the mill. Historic part of Boguszyce Estate includes solely the palace complex with grange and park, entered in the register of monuments. Until 1945 it stood as the only element within the spatial development of the village. After the year 1945, especially during the 70s the village had a dynamically developing State Agricultural Farm. The palace was adapted for residential purposes. When it was no longer possible to use it, it was abandoned. Today it is wearing down, despite provisional protection. Certain part of grange facilities was removed, while other underwent considerable modernization.

Ostrowina

Ostrowina – wieś (ok. 460 mieszk.), położona ok. 15 km na północny wschód od Oleśnicy. Ostrowina wspomniana w źródłach po raz pierwszy w 1471 r., była w tym czasie wsią książęcą. Układ miejscowości zdominowany jest przestrzennie przez zajmujący jej centrum zespół z pałacem, dawnym spichlerzem i parkiem. Zabudowa wsi, o znacznym rozproszeniu, pochodzi głównie z przeł. XIX/XX w. Po 1945 r. została znacznie przekształcona. Kaplica zamkowa pełni dziś rolę kościoła filialnego p.w. Matki Boskiej Różańcowej.

Ostrowina – village (c. 460 inhabitants), located about 15 km northeast of Oleśnica. Ostrowina was mentioned in sources for the first time in 1471, and at that time it was a ducal village. The palace complex, with former granary and park, situated in the centre of the village dominates the its spatial layout. The village development, signified by considerable dispersion, dates back mainly to the turn of the 19th and the 20th century. After the year 1945 it was significantly transformed. Today the palace chapel plays a role of Our Lady of a Rosary filial church.

Pałac w Ostrowinie • The palace in Ostrowina Foto: Tomasz Pryjma

Piszkawski zielnik • Piszkawa-style herbal bouqet

Piszkawa

Piszkawa – obecnie to niewielka wieś (ok. 210 mieszk.), położona ok. 9 km na południowy zachód od Oleśnicy. W tej niewielkiej wsi zabudowa jest rozproszona. Składa się z drobnych gospodarstw, pochodzących z przeł. XIX/XX w., obecnie w dużym stopniu przekształcona. Zabudowania dziewiętnastowiecznego folwarku pańskiego, usytuowane na północnym krańcu wsi, zostały po 1945 r. częściowo rozebrane, pozostałe natomiast po 1990 r. gruntownie przebudowane. W Piszkawie znajduje się ośrodek jazdy konnej „Ranczo", w którym można również skorzystać z przejażdżki bryczką oraz mile spędzić czas przy ognisku.

Piszkawa – currently this is a small village (c. 210 inhabitants) located about 9 km southwest of Oleśnica. This minor village is characterized by dispersed arrangement. It contains tiny farms, erected at the turn of the end of the 19th and the beginning of the 20th century, nowadays transformed to a large extent. 19th century buildings of lordly grange, situated at the north end of the village, were partially demolished after the year 1945, whereas the remaining ones were thoroughly renovated after 1990. "Ranch" horse riding centre has its seat in Piszkawa, providing the possibility to rife a light carriage and have a nice time by the campfire.

Wieniec dożynkowy • The Harvest Festival wreath

Poniatowice

Poniatowice – duża wieś (ok. 820 mieszk.), położona u źródeł Świerzyny, ok. 180 m n.p.m., pomiędzy drogą nr 8 Wrocław – Warszawa a linią kolejową Oleśnica – Kępno. Poniatowice są jedną z najstarszych wsi w okolicy Oleśnicy. Były wymienione w źródłach po raz pierwszy w 1246 r.. Zabudowa centrum wsi jest dość zwarta, w układzie ulicowym, usytuowana wzdłuż lokalnej drogi. Jej północny kraniec zajmuje bryła kościoła z wieżą. Relikty zespołu pałacowego (park ze stawem i nasadzeniami drzew rodzimych i aklimatyzowanych, z których najstarsze, dęby szypułkowe liczące ok. 160 lat oraz spichlerz z 2 poł. XIX w., obecnie dom mieszkalny nr 60, zostały

Poniatowice – large village (c. 820 inhabitants) located by the spring of Świerzyna River, about 180m AMSL, between the route No. 8 Wrocław-Warsaw and the railway line Oleśnica – Kępno. Poniatowice are the one of the oldest villages near Oleśnica. They were mentioned in historic sources for the first time in 1246. The development of the village centre is quite dense, of street arrangement, situated along the local road. On its northern outskirt there is a construction of the church with a tower. Remnants of the palace complex (park with a pond and native as well as acclimatized trees, the oldest of which are 160--years old pedunculate oaks, next to granary from the 2nd half of the 19th century, which currently is a residential building No. 60, entered in the register of monuments) constituting a strong accent within the landscape of the village, are located in the middle of the

wpisane do rejestru zabytków), stanowiące mocny akcent krajobrazu wsi, usytuowane są pośrodku miejscowości. Pałac, pierwotnie położony centralnie w zespole, rozebrany został po 1945 r. Na południe od zespołu pałacowego zachowały się relikty folwarku z ruiną dworu. Zabudowa wsi pochodzi z okresu od ok. 1880 do ok. 1930 r., współcześnie częściowo zmodernizowana i przekształcona. Znajdujący się we wsi kościół parafialny NMP Królowej Polski objęty jest ochroną konserwatorską. Pierwsza wzmianka o murowanym kościele pochodzi w 1318 r. Kościół przykryty jest drewnianymi stropami. Wśród wyposażenia na uwagę zasługuje barokowy drewniany polichromowany ołtarz główny z 1671 r., barokowa ambona z 1680 r., ołtarze boczne oraz piękny cynowy świecznik z 1 poł. XIX w. Znajdująca się obok kościoła murowana kaplica pochodzi z ok. 1840 r. Ogrodzenie kościoła, murowane i metalowe pochodzi z pocz. XIX w. Po zniszczeniach odbudowane zostało w 1958 r.

Smardzów

Smardzów – wieś (ok. 450 mieszk.), położona na wys. ok. 150 m n.p.m., ok. 3 km na zachód od Oleśnicy, przy drodze nr 8. Pierwsza wzmianka źródłowa o wsi pochodzi z 1288 r. Układ wsi jest ulicowy. Zabudowa pochodzi z końca XIX i 1 poł. XX w. i usytuowana jest po obu stronach drogi nr 8. Po jej południowej stronie granicę zabudowy wyznacza płynący wzdłuż tej trasy przykryty kanał. W tej części wsi rozlokowane są pozostałości dawnych, kmiecych gospodarstw zamożniejszej części dawnej społeczności wiejskiej. W posesjach

locality. The palace, originally located within the middle of the complex, was demolished after 1945. On the south of the palace complex, there are preserved remnants of the grange with ruins of the court. The village development was established between about 1880 and 1930, during modern times it was partially modernized and transformed. The Blessed Virgin Mary Queen of Poland church, which is situated in the village, is covered with preservation maintenance. The first mention of the brick church was written in 1318. The church is covered with wooden ceiling. As far as furnishings are considered, the Baroque wooden main altar polychromed in 1671, Baroque pulpit from 1680, side altars and beautiful tin candlestick from the 1st half of the 19th century are certainly worth mentioning. The brick chapel close to the church dates back to around 1840. Fence surrounding the church, made of brick and metal originates from the beginning of the 19th century. After being damaged, it was reconstructed in 1958.

Smardzów – village (c. 450 inhabitants) located at about 150m AMSL, about 3 km west of Oleśnica, by the route No. 8. The first mention in sources dates back to the year 1288. the village has street arrangement. The development originates from the end of the 19th century and the 1st half of the 20th century, and is located on both sides of route No. 8. The southern border of its development is determined by covered canal flowing along this road. Within this part of the village there are remnants of the previous peasant household of the wealthy part of former village community. Within estates No. 19 to No. 24 contains remnants of the formed ducal

od nr 19 do 24 usytuowane są relikty dawnego folwarku książęcego (z przeł. XIX/XX w.) z kolonią oficyn zbudowanych dla pracowników folwarku. Znajdujący się na wschodnim krańcu wsi kościół filialny p.w. Matki Boskiej Królowej Polski zbudowany został w 1983 r.

Smolna

Smolna – duża wieś (ok. 760 mieszk.), położona nad rzeką Smolna, na wys. ok. 140-145 m n.p.m., ok. 7 km na południowy wschód od Oleśnicy, w kierunku Bierutowa. Pierwsza wzmianka źródłowa o miejscowości pod nazwą Smolna pochodzi z 1266 r. Układ wsi jest ulicowy. Historyczna zabudowa mieszkalno-gospodarcza wsi pochodzi z końca XIX i pocz. XX w. W północnej części grange (from the turn of the 19th and 20th century) with colony of annexes erected for employees of the grange. Our Lady Queen of Poland filial church situated at the eastern outskirt of the village was erected in 1983.

Smolna – large village (c. 760 inhabitants) located by Smolna River, at about 140-145m AMSL, about 7 km southeast of Oleśnica, in direction towards Bierutów. The first mention in sources dates back to the year 1266, and it was mentioned under the name Smolna. The village layout is based on street arrangement. Historic residential-farm development of the village dates back to the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. In the northern part of the village there is a court complex from the year 1917 (currently residential building No. 10)

Kościół filialny Podwyższenia Krzyża Świętego w Smolnej
• *The Exaltation of the Holy Cross Succursale in Smolna*

Foto: Tomasz Pryjma

Festiwal ziemniaka w Smolnej • The Potato Feast in Smolna

ści wsi znajduje się zespół dworu z 1917 r. (obecnie budynek mieszkalny nr 10) z reliktami folwarku z pocz. XX w., zbudowany w miejscu dziewiętnastowiecznego folwarku pańskiego. Na południe od zabudowy wsi, przy drodze do Nowej Ligoty, zachowały się relikty dziewiętnastowiecznego folwarku, gruntownie przebudowanego w l. 1910--1920, z zagospodarowaniem parkowym. Znajdujący się tu kościół filialny Podwyższenia Krzyża Świętego (wpisany do rejestru zabytków) zbudowany został jako neogotycki w l. 1853-1854. Na zewnątrz świątyni znajdują się płyty nagrobne. Najstarszą z nich jest płyta rycerza Wojciecha ze Smolnej (zm. 1290 r.). Na ścianie zachodniej (po lewej stronie wejścia głównego) barokowe epitafium (z ok. 1700 r.) byłego zarządcy dóbr książęcych. Cmentarz przykościelny założony został i ogrodzony murem w XVI w. Ceglane, neogotyckie bramy pochodzą z ok. poł. XIX w.

with remnants of the grange dating back to the beginning of the 20th century, erected in the place of 19th century lordly grange. On south of the village development, by the route to Nowa Ligota, we can see preserved remnants of 19th century grange, thoroughly reconstructed between 1910 and 1920, with adjoining park development. Exaltation of the Holy Cross filial church (entered in the register of monuments), located in the village, was erected as Neo-Gothic church between the years 1853-1854. Outside the chapel there are numerous tomb stones. The oldest of these tomb stones is the tomb plate of the knight Wojciech from Smolna (died in 1290). On the western wall (to the left from the main entrance) there is a Baroque epitaph (from around the year 1700) of the former administrator managing ducal properties. Church cemetery was set and fenced with wall in the 16th century. Brick Neo-Gothic gates date back to around half of the 19th century.

Sokołowice

Sokołowice – duża wieś (ok. 800 mieszk.), położona nad rzeką Oleśnica, ok. 7 km na północny wschód od Oleśnicy. Wieś wymieniona została po raz pierwszy w 1288 r. Poza terenem zabudowy wsi były dwie kolonie: Gęsia Górka i Katiusza. Układ zwartej części wsi jest ulicowy, nie zmienił się od XVIII w. Zabudowa pochodzi z przeł. XIX/XX w. i rozlokowana jest po obu stronach drogi wiejskiej, z domami w większości ceglanymi, usytuowanymi najczęściej szczytami do drogi. Na uwagę w Sokołowicach zasługuje skromny pałacyk z ok. 1905 r. (obecnie Biblioteka Publiczna), budynek nr 24 (obecnie szkoła), dawny, murowany młyn wodny z ok. 1886 r. z zachowanymi betonowymi korytami (nr 38, obecnie warsztat blacharski), murowana kaplica z ok. 1940 r. oraz rzadki obiekt na Dolnym Śląsku – drewniana dzwonnica alarmowa z 2 poł. XIX w. ulokowana w środku wsi. Ma kształt dwukondygnacyjnej wieżyczki na planie kwadratu. Oszalowana jest deskami, nakrywa ją blaszany (od ok. 1990 r.) czterospadowy dach. Dzwonnice takie służyły przede wszystkim alarmowaniu i zwoływaniu ludzi w razie pożaru, a także w celu odczyty-

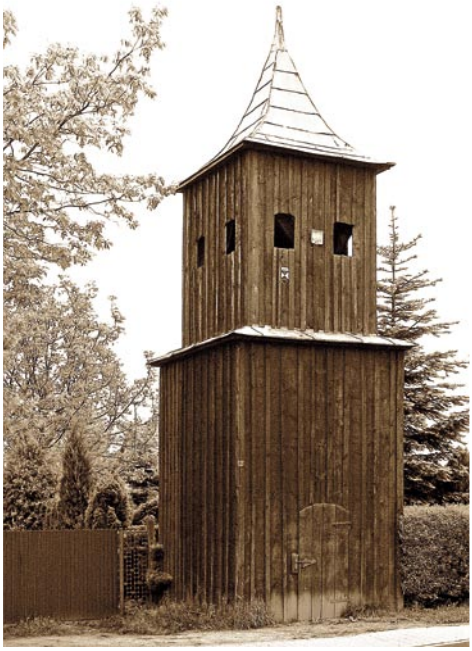

Sokołowice • Sokołowice

Sokołowice – large village (c. 800 inhabitants) located by Oleśnica River, about 7 km north-east of Oleśnica. The village was mentioned for the first time in 1288. Two colonies - Gęsia Górka and Katiusza were situated outside the premises of the development. The dense part of the village is base on street arrangement, which has not changed since the 18th century. The development dates back to the turn of the 19th and the 20th century and is located on both sides of the village road, with most houses made of brick, usually situated with their peaks facing the route. What is worth emphasizing as far as Sokołowice are concerned, is the modest small palace from around the year 1905 (currently a public library), building No. 24 (today a school), former, brick watermill from around 1886 with preserved concrete channels (No. 38, nowadays tinsmith's workshop), brick chapel from around the year 1940, as well as quite an object, which is quite rare in Lower Silesia, namely a wooden alarm tower bell from the 2nd half of the 19th century, situated in the middle of the village. It has a shape of two-storey little tower on square plan. It is surrounded with wooden planes, and covered with tin (up until around 1990) hip roof. Such belfries were mainly used to alarm and call people in case of fire, as well as in order to

wania urzędowych obwieszczeń. Na północ od wsi znajduje się obwałowany staw (ok. 3 ha) z wyspą, o brzegach porośniętych tatarakiem, trzciną i sitowiem. Staw stanowi miejsce gniazdowania łabędzi.

read official notices. On northern outskirts of the village there is an embanked pond (about 3 ha) with an island with sides covered with sweet flags, cane and bulrush. This pond is a nesting area for swans.

Spalice

Spalice – wieś (ok. 580 mieszk.), położona ok. 150 m n.p.m., bezpośrednio przy granicy administracyjnej Oleśnicy. Część wsi Spalice w latach siedemdziesiątych XX w. włączono w obręb miasta Oleśnica i po wyburzeniu zabudowy wiejskiej wzniesiono osiedle bloków mieszkalnych. Dzisiejsze Spalice to część dawnej wsi, usytuowane są między drogą nr 8, a lokalną drogą prowadzącą do Boguszyc. Wieś wymieniana była w źródłach po raz pierwszy w 1288 r. Stara zabudowa wsi pochodzi z przeł. XIX/XX w. Po 1945 r. uległa ona znacznym przekształceniom i modernizacji.

Spalice – village (c. 580 inhabitants) located at about 150m AMSL, directly by the administrative border of Oleśnica. During the 70s of the 20th century a certain part of Spalice village was incorporated into Oleśnica city and after pulling down the village development a residential estate was erected. Modern Spalice constitute a part of the former village, and the village is situated between route No. 8 and the local road leading to Boguszyce. The village was mentioned in historic sources for the first time in the year 1288. The old village development dates back to the turn of the 19th and the 20th century. After the year 1945 it underwent considerable transformation and modernisation.

Poranek w Spalicach • The Morning in Spalice Foto: Z. Podurgiel

Boguszyce – biedronka • Boguszyce – a ladybird Foto: Przemysław Woleńszczak

Świerzna

Świerzna – wieś (ok. 230 mieszk.), położona jest ok. 5 km na południowy wschód od Oleśnicy. Usytuowana jest między drogą i linią kolejową Oleśnica – Kluczbork. Pierwsza źródłowa wzmianka o wsi pochodzi z 1288 r. We wsi zachował się trójskrzydłowy pałac (obecnie budynek mieszkalny nr 101; częściowo zamieszkały, częściowo bardzo zniszczony), relikty ogrodu ozdobnego i parku (wpisany do rejestru zabytków) oraz w dużym stopniu zniszczony folwark z przeł. XIX/XX w. Budowę pałacu rozpoczęto ok. 1800 r. Skrzydło neogotyckie dobudowano ok. poł. XIX w., a neorenesansowe ok. 1870 r. Zabudowa wsi, we współcześnie przekształconych układach przestrzennych pochodzi z przeł. XIX/XX w. Zachowała się murowana stodoła (nr 11) z 1884 r.

Świerzna – village (c. 230 inhabitants) located about 5 km south-east of Oleśnica. It is located between the route and railway line Oleśnica – Kluczbork. The first mention in sources dates back to the year 1288. There is a three-wing palace preserved in the village (currently a residential building No. 101; partially lodged, and partially extremely damaged), remnants of the decorative garden and park (entered in the register of monuments), as well as considerably damaged grange from the turn of the 19th and the 20th century. The construction of the palace was initiated around the year 1800. The Neo-Gothic wing was built around the middle of the 19th century, and the Neo-Renaissance wing around the year 1870. The village development, within the premises of modernized spatial arrangements, dates back to the turn of the 19th and the 20th century. Brick barn (No. 11) from the year 1884 was also preserved.

Wszechświęte

Wszechświęte – wieś (ok. 240 mieszk.), położona jest u źródeł Świerznej, na wys. ok. 155 m n.p.m., ok. 8 km na wschód od Oleśnicy. Pierwsza wzmianka źródłowa o miejscowości pochodzi z 1317 r. Układ wsi jest ulicowy. Zabudowa, pochodząca z 2 poł. XIX i pocz. XX w., usytuowana jest po obu stronach lokalnej drogi. W centrum wsi znajduje się barokowy (z przeł. XVII/XVIII w.) kościół filialny Matki Boskiej Częstochowskiej, który powstał w wyniku gruntownej przebudowy poprzedniego kościoła. Wieżę dobudowano w 1748 r. Cmentarz otaczający kościół został założony w XVIII w. Na cmentarzu, przy południowo zachodnim narożniku znajduje się mały nagrobek z tablicą o treści: „Prochy żołnierzy polskich zamordowanych w Katyniu 1939-1940." Przy ogrodzeniu cmentarnym, od północnej strony kościoła grób zasłużonej nauczycielki Jadwigi Grażewiczowej. Na południowo wschodnim krańcu wsi znajduje

Kościół pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej we Wszechświętym • The Częstochowa Holiest Virgin Mary's Church in Wszechświęte

Foto: Tomasz Pryjma

Wszechświęte – village (c. 240 inhabitants) located by the spring of Świerzna River, at about 155m AMSL, about 8 km east of Oleśnica. The first mention in sources dates back to the year 1317. The layout of the village is characterized by street arrangement. The development, dating back to the 2nd half of the 19th century and the beginning of the 20th century, is situated on both sides of the local road. In the centre of the village there is a Baroque (from the turn of the 19th and the 20th century) filial church of Our Lady of Częstochowa, which was established as an outcome of thorough reconstruction of the former church. The tower was added to the church in 1748. The cemetery surrounding the church was established in the 18th century. On the cemetery, close to the south west corner, there is a small gravestone with a plate and the following inscription: "Ashes of Polish soldiers murdered in Katyń in 1939 and 1940." Close to the cemetery fence, from the northern side of the church there is a grave of honoured teacher – Jadwiga Grażewiczowa. The palace located at the southeast end of the village was constructed around the year 1869, and it was reconstructed at

Wyszogród, kopry w słońcu • Dills in sunshine in Wyszogród

Foto: Zbigniew Jakubowski

Wyszogród – Panorama • The panorama of Wyszogród

Foto: Tomasz Pryjma

się pałac z ok. 1869 r., przebudowany na przełomie XIX/XX w., z parkiem i folwarkiem z 2 poł. XIX w. Przy zespole pałacowym cmentarz wiejski założony ok. poł. XIX w.

Wyszogród

Wyszogród – wieś (ok. 160 mieszk.), położona na wys. ok. 155 m n.p.m., ok. 9 km na wschód od Oleśnicy. Pierwsza wzmianka źródłowa o wsi pochodzi z 1380 r. Układ wsi jest ulicowy, z gospodarstwami rozmieszczonymi wzdłuż drogi wiejskiej. Neobarokowy pałac, relikty folwarku oraz park ze stawem i pojedynczymi drzewami o charakterze pomnikowym, zajmuje południowy kraniec wsi. Historyczna zabudowa wsi w większości uległa przekształceniom po 1945 r.

the turn of the 19th and the 20th century, has a park and grange from the 2nd half of the 19th century. The village cemetery established around the middle of the 19th century adjoins the palace complex.

Wyszogród – village (c. 160 inhabitants) located at about 155 m AMSL, about 9 km east of Oleśnica. The first mention in sources dates back to the year 1380. The village has a street type of arrangement, with households situated along the village road. Neo-Baroque palace, remnants of the grange, as well as park with pond and single trees of monumental character, are located in the southern outskirts of the village. The majority of historic development of the village underwent transformations after the year 1945.

Zarzysko

Zarzysko – wieś (ok. 140 mieszk.), położona na wys. ok. 155 m n.p.m., ok. 10 km na wschód od Oleśnicy. Pierwsza wzmianka źródłowa o miejscowości pochodzi z 1380 r. Ta niewielka miejscowość funkcjonuje przy zespole dworskim, stanowiącym centrum wsi. Układ miejscowości jest ulicowy z zabudową po obu stronach lokalnej drogi. Zabudowa pochodzi z końca XIX w., po 1945 r. została znacząco przekształcona. Z zespołu dworskiego zachował się dwór (w złym stanie technicznym, obecnie zamieszkały, własność prywatna) z przełomu XVIII/XIX w., który był przebudowany w 1979 r., relikty ogrodu, park w układzie swobodnym (wpisany do rejestru zabytków) z drzewami rodzimymi i aklimatyzowanymi (pojedyncze okazy mają po ok. 170 lat) oraz staw z wyspą.

Zarzysko – village (c. 140 inhabitants) located at about 155m AMSL, about 10 km east of Oleśnica. The first mention in sources dates back to the year 1380. This small locality functions close to the court complex, constituting the centre of the village. Layout of the locality is based on street arrangement, with development on both sides of the local road. The development dates back to the end of the 19th century, and was considerably transformed after the year 1945. As far as court complex is concerned, the court is preserved (in bad technical condition, currently lodged, being a private ownership) from the turn of the 18th and the 19th century, which was reconstructed in 1979; as well as remnants of the garden, park with casual layout (entered in the register of monuments) with native and acclimatized trees (some trees are even 170 years old), next to a pond with an island.

Dożynki gminne w Zarzysku • The Commune Harvest Festival in Zarzysko Foto: Agnieszka Sanetra

Droga na Zimnicę • A road to Zimnica Foto: Tomasz Pryjma

Zimnica

Zimnica – niewielka wieś (ok. 180 mieszk.) o charakterze osady przyleśnej, położona ok. 7 km na południe od Oleśnicy. Od północy graniczy z kompleksem leśnym. Osada powstała późno. Pierwsza wzmianka źródłowa pochodzi z 1740 r. Układ wsi jest ulicowy. Zabudowa pochodzi z przeł. XIX/XX w. Zespół dworski z dworem (z ok. 1840 r., przebudowanym ok. 1920 r.) i folwarkiem (z przeł. XIX/XX w., przebudowanym ok. 1920 r.) położony jest na zachód od wsi. We wsi znajduje się, bezpośrednio przy drodze, dziewiętnastowieczna kaplica.

Zimnica – small village (c. 180 inhabitants), a close to forest settlement, located about 7 km south of Oleśnica. It borders with forest complex. The settlement was established quite late. The first mention in sources dates back to the year 1740. The village is characterized by medieval street arrangement. The development originates from the turn of the 19th and the 20th century. The court complex with the court (from about 1840, reconstructed about 1920) and grange (from the turn of the 19th and the 20th century, reconstructed about 1920) is located west of the village. There is also a 19th century chapel in the village, located directly by the road.

Trasy rowerowe • Bicycle routes

Na terenie gminy zostały poprowadzone i oznakowane 4 trasy rowerowe. Przebiegają one przez ponad 20 miejscowości, w których znajdują się mniej lub bardziej wartościowe zabytki (patrz: Gmina Oleśnica – zabytki). Wiodą przez tereny o bardzo małych przewyższeniach, prawie równinne.

Wszystkie trasy powiązane są z Oleśnicą, rozpoczynają się i kończą w centrum miasta – w rynku, co wzbogaca i urozmaica ich wartość. Są to trasy o średnim stopniu trudności.

There are 4 bicycle routes outlined and marked within the premises of the municipality. They pass through more than 20 localities, with more or less valuable monuments (See: Oleśnica Municipality - monuments). They lead through areas characterised by small elevations, almost plain-like grounds.

All routes are related with Oleśnica, as they begin and eng in the city centre – at the town square, which enriches and diversifies their value. These routes are characterised by a medium level of difficulty.

Sokolowice • Sokolowice

Trasa pałacowa

– oznakowana kolorem niebieskim, o długości ok. 38 km. Prowadzi z Oleśnicy przez Spalice, Boguszyce, Miodary, Brzezinkę, Sokołowice, Cieśle, Wyszogród, Nowoszyce, Świerzną do Oleśnicy. Trasa przebiega drogami lokalnymi, z wyjątkiem Oleśnicy i odcinka Nowowszyce – Oleśnica.

Palace Route

– marked in blue, about 38 km long. It leads from Oleśnica through Spalice, Boguszyce, Miodary, Brzezinka, Sokołowice, Cieśle, Wyszogród, Nowoszyce, Świerzna to Oleśnica. Except for Oleśnica and the distance between Nowoszyce and Oleśnica, the route passes through local routes.

Trasa parkowa

– oznakowana kolorem czerwonym, o długości ok. 42 km. Prowadzi z Oleśnicy przez Spalice, Boguszyce, Sokołowice, Ostrowinę, Junoszyn, Ligotę Polską, Poniatowice, Stronię, Zarzysko, Wszechświęte, Wyszogród, Bogusławice do Oleśnicy. Z wyjątkiem Oleśnicy i odcinka między Sokołowicami a Ostrowiną, trasa przebiega drogami lokalnymi. Częściowo prowadzi przez lasy.

Park Route

– marked in red, about 42 km long. It leads from Oleśnica through Spalice, Boguszyce, Sokołowice, Ostrowina, Junoszyn, Ligota Polska, Poniatowice, Stronia, Zarzysko, Wszechświęte, Wyszogród, Bogusławice to Oleśnica. Except for Oleśnica and the distance between Sokołowice and Ostrowina, the route passes through local routes. It partially leads through the woods.

Trasa ulicówek

– oznakowana kolorem żółtym, o długości ok. 30 km. Prowadzi z Oleśnicy przez Spalice, Boguszyce, Dąbrowę, Jenkowice, Smardzów, Nieciszów, Bystre do Oleśnicy. Poza Oleśnicą trasa przebiega drogami lokalnymi.

Ribbon Development Route

– marked in yellow, about 30 km long. It leads from Oleśnica through Spalice, Boguszyce, Dąbrowa, Jenkowice, Smardzów, Nieciszów, Bystre to Oleśnica. Outside Oleśnica the route passes through local routes.

Trasa podworska

– oznakowana kolorem czarnym, o długości ok. 31 km. Prowadzi z Oleśnicy przez Ligotę Wielką, Smolną, Zbytową, Ligotę Małą, Krzeczyn, Bystre do Oleśnicy. Trasa przebiega, poza Oleśnicą, drogami lokalnymi. Częściowo prowadzi przez lasy.

Court Route

– marked in black, about 31 km long. Leads from Oleśnia through Ligota Wielka, Smolna, Zbytowa, Ligota Mała, Krzeczyn, Bystre to Oleśnica. The route passes outside Oleśnica, through local roads. It partially leads through the woods.

Mapa tras rowerowych ⁘ Bike routes map

Opracowanie: Studio Plan www.plan.pl

Projekt pn. „Rozwój turystyki aktywnej poprzez wsparcie promocyjne Miasta i Gminy Oleśnica”
współfinansowany przez Unię Europejską
z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013

Gmina Oleśnica

Miasto Oleśnica

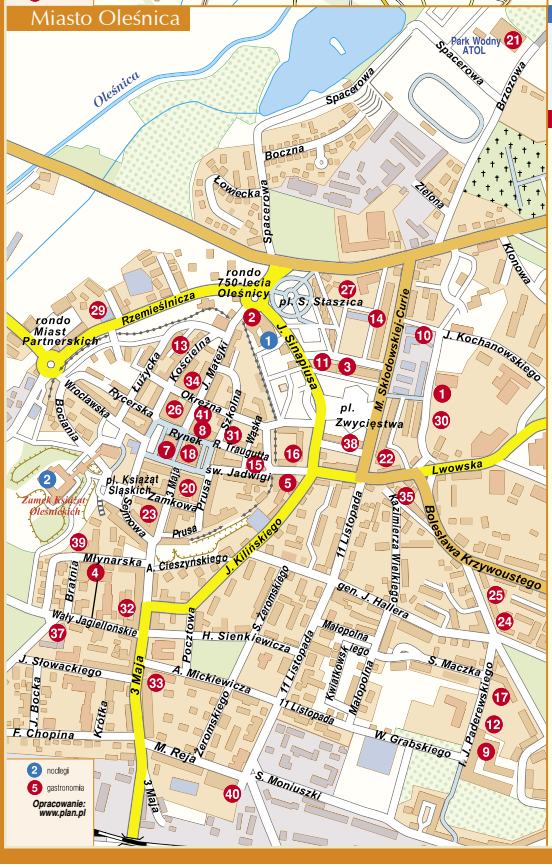

2 noclegi
5 gastronomia

Opracowanie: www.plan.pl

BAZA NOCLEGOWA W GMINIE OLEŚNICA

1. **Amber** Cieśle 47, 71 315 00 00
2. **Zajazd Na Polance** Smardzów 1A, 71 399 10 70
3. **Gospodarstwo agroturystyczne Janowski&Dymińska** Brzezinka 40, 71 314 88 58
4. **Relaks** Ośrodek Wypoczynkowo-Turystyczny Boguszyce 92a, 71 314 20 81

LOKALE GASTRONOMICZNE W GMINIE OLEŚNICA

1. **Amber** Cieśle 47, tel. 71 315 00 00
2. **Karczma** Cieśle 50, tel. 600 924 343
3. **Zajazd Na Polance** Smardzów 1A, tel. 71 399 10 70
4. **Gospodarstwo agroturystyczne Janowski&Dymińska** Brzezinka 40
5. **Relaks Ośrodek Wypoczynkowo-Turystyczny** Boguszyce 92a
6. **Bar E12** Ligota Polska 5, tel. 71 314 87 16
7. **Zajazd u Stefanii** Dąbrowa 9, tel. 71 314 85 14
8. **Rancho-Stach Bis** Piszkawa 12, tel. 71 315 33 12
9. **Rożen Bar** Sokołowice 107, tel. 71 805 00 88
10. **Auto-Port Bar** Spalice, Warszawska 16, tel. 71 399 38 89

BAZA NOCLEGOWA W OLEŚNICY

1. **Hotel Perła**, ul. J. Sinapiusa 12, tel. 71 314 35 19
2. **Pokoje gościnne** i apartamenty na Zamku Książęcym ul. Zamkowa 4, tel. 71 314 20 12
3. **Pensjonat Ewelina** ul. Różana 11, tel. 71 314 26 90 *(poza planem)*
4. **Hotel i Restauracja Vis á Vis** ul. Przemysłowa 3c, tel. 71 399 00 99 *(poza pl.)*

LOKALE GASTRONOMICZNE W OLEŚNICY

Restauracje

1. **Teatralna** ul. J. Kochanowskiego 4, tel. 723 073 218
2. **Perła** ul. J. Sinapiusa 12, tel. 71 314 35 19
3. **Stylowa** pl. Zwycięstwa 1, tel. 71 758 47 41
4. **La Bamba** ul. Młynarska 7b, tel. 661 501 718
5. **Iwona** ul. Lwowska 3, tel. 71 398 59 81

Kawiarnie

6. **Tewina** ul. Ogrodowa 2b
7. **Amaretto** Rynek 54, tel. 696 605 368
8. **Ambrozja** Rynek 2/3, tel. 71 398 32 60
9. **Massimo** ul. I. J. Paderewskiego 5c

Pizzerie

10. **Pepe** ul. J. Kochanowskiego 17, tel. 71 798 98 89
11. **American Pizza Express** pl. Zwycięstwa 1
12. **Mega Pizza** ul. I. J. Paderewskiego 5o
13. **Dell Sole** ul. Kościelna 10
14. **Da Grasso** ul. M. Skłodowskiej-Curie 8e – 8f, tel. 71 314 17 17
15. **De Sage** ul. R. Traugutta 7
16. **Milano** ul. Lwowska 2/3
17. **Pasta e Basta** ul. I. J. Paderewskiego 5j, tel. 691 477 778

Bary gastronomiczne

18. **U Cecota** Rynek 47
19. **Borys Bar** ul. Bolesława Krzywoustego *(poza planem)*
20. **Krakus** ul. 3 Maja 70
21. **Atol** ul. Brzozowa 7
22. **Oregano** ul. M. Skłodowskiej-Curie 5i
23. **Smyk** ul. Zamkowa 7
24. **Pierożek** ul. I. Daszyńskiego 5d, tel. 71 726 14 41
25. **Stara Chata** ul. I. Daszyńskiego 5e, tel. 71 723 00 11
26. **Doner Kebab** Rynek 23
27. **U Marynarza** ul. Wojska Polskiego 5
28. **Nguyen Gongtich**, ul. Wikliniarska 2 *(poza planem)*
29. **Tost Bar** ul. Rzemieślnicza 8

Puby

30. **Reed** ul. J. Kochanowskiego 56
31. **Łubu Dubu** ul. R. Traugutta 12, tel. 691 058 458
32. **Meteor** ul. 3 Maja 18
33. **Coffee Nature** ul. A. Mickiewicza 3
34. **Moonlight** ul. Okrężna 11
35. **Fama** ul. Kaziemierza Wielkiego 9, tel. 888 082 591
36. **Kanada** ul. M. Kopernika 2 *(poza planem)*
37. **Archiwum** ul. Wały Jagiellońskie 20
38. **Karat** pl. Zwycięstwa 2
39. **Golden Music Club** ul. Młynarska 6
40. **Music Club** ul. M. Reja 9
41. **Awangarda** Rynek-Ratusz (piwnica) tel. 501 213 662

GASTRONOMIA I HOTELE

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

DOLNY ŚLĄSK

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO